

Diriliş Destanı

T.C. CUMHURBAŐKANLIĐI
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Genel Yayın No: 2451
Halk Kitapları: 700

15 TEMMUZ DİRİLİŞ DESTANI

Yayın Yönetmeni: Cafer Tayyar DOYMAZ
Yayın Koordinatörü: Yunus YÜKSEL
Tashih: Fatma ATAY
Grafik Tasarım: Ali ÇINKI
Kapak Tasarımı: Hüsnüye ÇOMAK

Baskı: TDV Yay. Mat. Tic. İŐl.
Ostim OSB Mah. 1256 Cadde No: 11
Yenimahalle/Ankara
Tel: 0312 354 91 31

2. Baskı, Ankara Temmuz 2023

ISBN: 978-625-435-576-9
2023-06-Y-0003-2451
Sertifika No: 12930

Eser Yayın Kurulu Kararı: 03.07.2023/59

© Diyanet İŞleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Tel: 0312 294 43 93 Faks: 0312 294 42 57
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

15
TEMMUZ
Diriliş Destanı

İÇİNDEKİLER

- 7 ÖN SÖZ
- 11 İSTİSMARIN KAYNAKLARI YA DA
KAYNAKLARIN İSTİSMARI
Prof. Dr. Ali AVCU
- 19 DİNİ DEĞERLERİN BUHARLAŞMASI
Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU
- 27 BİZİ ALDATAN BİZDEN DEĞİLDİR
Dr. Ekrem KELEŞ
- 33 DİNİN KÖTÜYE KULLANIMI
Doç. Dr. Sema ÇELEM
- 37 DİN TAHRİPÇİLERİNİ TANIMAK
Hüseyin ARI
- 43 EMANETİN İSTİSMARI VE
HIYANETİN KARANLIK YÜZÜ
Mustafa IRMAKLI
- 49 DİNÎ DUYGULARIN İSTİSMARI
Prof. Dr. Asım YAPICI

- 57 DİN İSTİSMARININ DİJİTAL YÜZLERİ
Kaan H. SÜLEYMANOĞLU
- 63 YENİ DİNÎ HAREKETLER VE RADİKALİZM
Prof. Dr. Muhammed KIZILGEÇİT
- 73 DİNİ TAHRİP HAREKETİ OLARAK FETÖ
Dr. Mehmet Nur AKDOĞAN
- 79 EZOTERİK RADİKAL BİR NİFAK
HAREKETİ OLARAK FETÖ
Prof. Dr. Hilmi DEMİR
- 87 KİM BU CENNET VATANIN
UĞRUNA OLMAZ Kİ FEDA?
Ali AYGÜN

ÖN SÖZ

Tarih boyunca çeşitli kişi ve gruplar farklı amaç ve yöntemlerle dinin temel ilkelerini kendi çıkarlarına alet etmişlerdir. Bireysel menfaatleri uğruna kutsal sayılan değerleri kullanmaktan çekinmemişler ve her türlü dinî kavram ve ritüeli istismar edebilmişlerdir. Bu şekilde tahrif edilerek içi boşaltılan, özüne yabancılaşan bir din üzerinden toplumsal yapıya zarar vermek ve kitleleri uyuşturarak manipüle etmek daha kolay bir hâle gelmiştir.

Söz konusu terör örgütlerinin temsilcilerinden FETÖ de benzer bir yöntem takip ederek amacına ulaşmak istemiştir. Dinimizde yalancılık, iki yüzlülük, nifak, emanete ihanet, münafıklık, fitne ve fesat çıkarmak şeklinde tavsif edilerek yasaklanan her türlü davranış mübah sayılarak onları amaçlarına ulaştıran bir yol olarak görünmüş, İslam'ın değerleri üzerinden istismar, sömürü ve bozgunculuk faaliyetleri meşrulaştırılmıştır. 15 Temmuz'da yaşanan darbe girişimi ile FETÖ, bu istismarcı yapıların toplumsal huzur ve güvenliği, milli birlik ve beraberliği tehdit ederek ne denli tehlikeli bir konuma gelebileceklerini göstermiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı olarak FETÖ terör örgütünün kirli yapısını ortaya koymak, dinî ve toplumsal yapıda neden

olduğu tahribatı anlatmak ve bunun gibi oluşumları engellemek maksadıyla bütün imknlarıyla her platformda varlık göstermekte ve çalışmalarına devam etmektedir. 15 Temmuz hain darbe girişimi dolayısıyla bu yıl da şehit ve gazilerimizin aziz hatırasına sahip çıkmak, bu şuuru fert ve millet olarak yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak maksadıyla elinizdeki eser yayın dünyamıza dâhil edilerek okuyucularımızın istifadelerine sunulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığımızın süreli yayınları arasında yayınlanmış olan makalelerden bir seçki yapmak suretiyle oluşturulan bu çalışma, farklı boyutlarıyla farklı yazarların kalemlerinden FETÖ gerçeğine işaret etmekte ve halkımızı bu yönüyle aydınlatmayı amaçlamaktadır. Bu itibarla çalışmamızın ortak bir duyarlılık ve hassasiyet bilinci oluşmasına katkı sağlamasını temenni ediyor ve milli birlik ve beraberliğimizin daim olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyoruz.

15
TEMMUZ

The logo consists of the number '15' in a bold, sans-serif font. To the right of the '5' is a stylized crescent moon and a five-pointed star, which are elements of the Turkish flag. The word 'TEMMUZ' is written in a smaller, all-caps, sans-serif font across the middle of the '5'.

İSTİSMARIN KAYNAKLARI YA DA KAYNAKLARIN İSTİSMARI

Prof. Dr. Ali AVCU
DİB Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

İslam, Yüce Allah tarafından Hz. Muhammed (sas) aracılığıyla tüm insanlığa gönderilen son ilahi dindir. Başlangıçta mutlak otorite olarak bir peygamberi olan Müslümanlar, onun ilahi âleme göçmesi ile birlikte bu otoriteden mahrum kalmışlardır. Hz. Peygamber (sas) vefat ettiğinde sahabenin elinde Kur'an, Hz. Peygamber'in sözleri (hadisler) ve uygulamaları (sünnetleri) vardı. Sahabe, yeni karşılaştığı sorunlara Kur'an ve sünneti merkeze alarak çözümler üretmeye çalıştı. Ancak bazı meselelerde Kur'an ve sünnetten doğrudan delil oluşturabilecek açık rivayetler bulunamadığı gibi zaman zaman da Hz. Peygamber'den gelen farklı rivayet ve uygulamalarla karşılaşıldı. Tüm bunlar akıl yürütme ve içtihat odaklı yoruma duyulan ihtiyacın her geçen gün artması neticesini doğurdu. Bu durumun bir neticesi olarak İslam toplumdaki en önemli metodik ayrışmalardan birisi ortaya çıkmış oldu. Nakilci zihniyete sahip olanlar dinin Kur'an, sünnet ve ilk üç neslin rivayetlerinden (âsâr) ibaret olduğunu öne sürerek yorumu mümkün olduğunca din dairesinin dışında tutmaya gayret ettiler. Mücessime, Müşebbihe ve Hâşeviye örneklerinde görüldüğü üzere İslam toplumu, metinci ve nakilci anlayışı uç noktalara taşıyan çevrelere de şahit oldu. Yorum alanını geniş tutmak isteyenler ise akli çıkarımlara daha fazla

alan açacak bir din anlayışı ortaya koymaya çalıştılar. Ancak aklın ve yorumun din dairesindeki sınırını çizmek çok da kolay olmadı. Ehl-i Rey örneğinde olduğu gibi aklın alanını Kur'an ve rivayetleri merkeze alarak çizme gayreti içerisinde olanlar olduğu gibi Mutezile örneğinde görüldüğü üzere Orta Çağ dinî geleneklerinin kelamî tartışmalarından hareketle aklın ve yorumun alanını oldukça genişleten çevreler de ortaya çıktı. İslam filozofları akli çıkarım ve yorum alanını özellikle Yeni Eflatuncu ve Aristocu felsefenin etkisiyle daha farklı bir noktaya taşıdılar. Bâtıniler olarak ortaya çıkan çevreler ise dinin ana metinlerini yok saymayı da mümkün kılacak bir epistemik duruşu merkeze alarak “zahir” karşısında “bâtın”ı önceleyen ve bunu yegâne gerçek olarak gören bir din anlayışı geliştirdiler.

Dinin ana metinleriyle ilgili olarak ortaya çıkan bu farklı tavır ve yaklaşımları besleyen birtakım unsurlar söz konusu olmuştur. Bunların başında siyaset gelmektedir. Müslüman toplumda gözlenen siyasi tavır, tutum, beklenti ve hedef farklılıkları dinî metinlerin anlaşılma biçimleri üzerinde de etkili olmuştur. Yine farklı sosyokültürel çevrelere ait insanların Müslüman olmaları da dinin ana metinlerinin farklı anlaşılmasının önemli nedenlerinden birisiydi. Farklılığın önünü açan bir diğer etken ise sosyal değişimdir. Zira zaman içerisinde Müslüman toplumunda meydana gelen sosyal değişiklikler dinin ana metinlerinin nasıl anlaşılması gerektiğiyle ilgili yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.

Kuşkusuz bahsettiğimiz bu gelişmeler İslam toplumu açısından son derece doğal bir sürecin yansımalarıydı. Müslümanların en temelde çözmek zorunda oldukları ana mesele, dinin ana metinleri ile ilişkilerini sağlıklı bir zemine oturtmaktı. Başlangıçta samimi bir çabanın ürünü olarak ortaya

çıkan çözüm arayışları siyaset, sosyokültürel farklılıklar ve benzeri nedenlerle istismara açık hâle gelebilmiştir. Farklı beklentilerden hareket eden bazı çevreler, dini bir istismar aracı hâline getirerek kişisel ya da toplumsal ikbal sağlama yolunu tutabilmişlerdir.

İslam tarihinde dinin istismar alanları

İslam tarihinde dinin istismar edildiği en önemli alanlardan birisi siyasettir. Dört halife döneminde bazı farklı arayışlar olmuşsa da İslam toplumu, Emeviler döneminden itibaren belli bir soyda devam eden saltanat tarzı yönetim modelini benimsemiştir. Bu modelde Müslüman toplumun memnun olmadığı bir iktidarı değiştirebilmesinin yegâne yolu isyan etmekten geçiyordu. Bu zorunlu durum, iktidara karşı siyasi mücadeleye girişen çevrelerin, isyanlarını din üzerinden meşrulaştırma çabası içerisine girmeleri neticesini doğurmuştur. Bunun doğal sonucu ise dinin siyasallaşması ya da siyasetin dinileşmesi olmuştur. İktidar olmak isteyen bazı çevreler, bu kapıdan girerek dinin ana metinlerini kendi siyasal hedefleri doğrultusunda istismar edebilmişlerdir. İktidarlar ise yönetimde kalabilmek ve muhalif çevrelerin ellerindeki dinî delilleri zayıflatabilmek için dini kullanmış ve bazı istismar örnekleri sunmuşlardır.

İslam toplumunda dinin istismar edilmesine sebebiyet veren bir diğer neden ise sosyokültürel farklılıklardır. Zira İslam kısa süre içerisinde geniş bir coğrafyaya yayılmış, pek çok soy, boy ve devletten insan kısa süre içerisinde Müslüman olmuştur. Bunların önemli bir kısmı yeni dine kültürel olarak uyum sağlama ve farklılıklarıyla birlikte bu dinin samimi bir müntesibi olma çabası içerisinde olmuştur. Diğer bazıları ise Müslüman olmaya mesafeli olmakla birlikte yeni dine

girmenin sağlayacağı bazı avantajlardan yararlanmak istemiştir. Bunlar, Müslüman olduğunu ikrar etmekle birlikte dinin ana metinlerini yok sayacak ölçüde tevellere başvurarak âdeti eski dinî ve kültürel inançlarını olduğu gibi koruma yoluna gitmişler ve yeni bir istismar alanı açmışlardır.

İslam dininin istismar edildiği bir diğer alan, modern döneme uyum sağlama çabalarının bir neticesi olarak ortaya çıkmıştır. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi Müslümanlar daha başından itibaren sosyal değişmeye ve içinde yaşadıkları modern döneme uyum sağlama yönünde samimi bir çaba ve gayret içerisinde olmuşlardır. Aslında yakın zamanlara kadar sosyal değişme yavaş seyrettiği için bu alanda ciddi bir istismar da oluşmamıştır. Ancak zaman geçtikçe dinin ana metinlerinin olduğu dönemle Müslümanların içinde yaşadıkları zaman dilimi arasındaki makasın açılması ve son yıllarda sosyal değişimin hızının artmasına bağlı olarak bu alandaki istismar örnekleri de fazlalaşmıştır. Son dönemde bazı çevreler, sosyal değişmeye bağlı olarak ortaya çıkan yeni insan modelinin ihtiyaçlarına uygun bir İslam yorumu geliştirme iddiasıyla ortaya çıkmaktadırlar. Ancak bunların İslam olarak sundukları model, içerisinde Uzak Doğu Hint dinlerinden tutun da pek çok eski kültür ve medeniyetin inanç kalıntılarıyla yoğrulmuş senkretik bir karakter arz etmektedir.

İslam tarihinde istismarın kaynakları

İslam tarihindeki örneklere baktığımızda aşağı yukarı dinin bütün kaynaklarının istismar edildiğini görmekteyiz. Bu istismardan dinin ana kaynağı olan Kur'an da nasibini almıştır. İstismarcılar Allah'ın ayetlerini gelişigüzel yorumlayarak kişisel ya da toplumsal menfaat elde etmeye çalışmışlardır. Kendisine, liderine ya da grubuna bizzat Kur'an'da işaretler

olduğunu öne süren pek çok çevre, tarihte ve günümüzde yerini almıştır ve almaya da devam etmektedir. Kur'an aynı zamanda siyasi mücadelenin de bir aleti hâline getirilmiş, iddia sahipleri kendi pozisyonlarını güçlendirmek için Kur'an'ın eksik olduğu ya da elimizdeki Kitab'ın dışında vahiy mahsulü bâtını ve gizli metinlerin bulunduğu şeklinde bazı iddialar ileri sürmüşlerdir.

İslam toplumunda en çok istismar edilen şeylerden biri de hadislerdir. Hz. Peygamber döneminde hadislerin kayıt altına alınmamış olması istismarcı çevrelerin bu alanı kolayca manipüle etmesi neticesini doğurmuştur. Bu alandaki manipülasyon o kadar yayılmıştır ki çok ciddi bir uydurma hadis külliyyatı oluşmuştur. Siyasetçi siyasi hedeflerine ulaşmak, pazarcı elindeki malı satmak, vaiz vaazını etkili kılmak için hadis uydurmuş ya da uydurulan hadisleri kullanmıştır.

İslam toplumundaki istismardan sahabe de nasibini almıştır. Özellikle Şii çevreler, Emeviler ve Abbasilerle vermiş oldukları siyasi mücadeleye sahabeyi de dâhil ederek Hz. Ali ve soyunun imametini kabul etmeyen sahabeleri acımasızca eleştirmişlerdir. Tevellâ ve teberrâ ilkesiyle itikadi bir zemine taşınan bu anlayışla, Hz. Ali'nin hilafetini kabul etmeyen sahabeleri lanetlemek ve onlara ağır hakaretler etmek dinî bir vecibe hâline gelmiştir.

İslam tarihinde sıkça istismar edilen kavramlardan ikisi de mehdi ve mesih kavramlarıdır. Tarihsel süreçte binlerce kişi siyasi hedefini gerçekleştirebilmek için kendisini mehdi ve mesih olarak takdim etmiş, kitleleri peşinden sürüklemiş ve pek çok masum insanın kanının akmasına sebebiyet vermiştir. Ancak tarih bize mehdi ve mesih olduğunu iddia eden bu binlerce şahsın tamamının istismarcı olduğunu göstermiştir.

Bir başka istismar konusu ise tasavvufur. Dini daha iyi yaşayabilme kaygısının bir neticesi olarak ortaya çıkıp kurumsallaşan tasavvuf, farklı çevreler tarafından zaman zaman istismar aracı olarak kullanılmıştır. Tasavvufun velâyet, rüya, ilham ve benzeri konulardaki görüşleri en çok istismar edilen meseleler arasındadır.

İman, küfür, dâru'l-harp, dâru'l-İslam, cihat gibi kavramlar üzerinden İslam dininin terörle birlikte anılmasına sebebiyet verecek bazı istismar örnekleri de tedavüle sokulmaktadır. Yine bazı dinî gruplar tarafından, daha fazla taraftar kitlesi ve kazanç elde edebilmek için kadınlar da bir istismar aracı olarak kullanılmaktadır.

Modern Türkiye'de din istismarı

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de bazı çıkarıcı çevreler dini istismar etmenin yollarını aramaya devam etmektedir. Konumuz açısından modern Türkiye'ye baktığımızda bazı grupların vahiy, mehdi, mesih ve resul kavramlarını istismar ettiklerini görmekteyiz. Bu gruplar vahyin devam ettiği, nübüvvetin sona erdiği ancak risaletin sonlanmadığı gibi iddialar üzerinden kendi liderlerinin mehdiliğini, mesihliğini ya da resullüğünü öne sürmektedirler.

Bazı gruplar ise modern döneme uyum sağlama iddiasından hareketle Kur'an ve hadisleri istismar edebilmektedir. Bu çevreler İslam toplumunun 1400 yıllık birikimini yok sayarak hadisleri topyekûn reddedebilmekte ya da sadece Kur'an'ın yeterli olduğunu iddia edebilmektedirler. Kimi çevreler ise İslam toplumunda ortaya çıkan bazı terörize grupların etkisiyle iman, küfür, dâru'l-harp, dâru'l-İslam, cihat gibi kavramları istismar edebilmektedirler.

Ülkemizde son dönemde ortaya çıkan önemli istismar gruplarından birisi de spirütüalist eğilime sahip çevrelerdir. Bunlar Hint dinlerine ait yoga, meditasyon ve benzeri unsurlarla sufi literatürü gelişiğüznel harmanlayarak senkretik, yeni bir din anlayışı ortaya çıkarmaktadırlar. Bu çevrelerde Kur'an ayetleri ve hadislerin rastgele ve yöntemsiz bir şekilde kullanılarak istismar edildiğini görmekteyiz.

Din istismarına maruz kalmamanın imkânı

İnsan var olduğu ve bir dine inancı söz konusu olduğu sürece geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de birileri dini kendi menfaatleri için istismar etmeye çalışacaktır. Bu anlamda istismara maruz kalmamak neredeyse imkânsız gibidir. Öte yandan bazı istismar örneklerini kolayca anlamak mümkün iken FETÖ örneğinde olduğu gibi, çok daha profesyonelce kurgulanan istismar örnekleriyle karşılaşmak da mümkündür. Şu hâlde bir Müslüman olarak bu durum karşısında almamız gereken tavır ve tutum nasıl olmalıdır?

Herhangi bir dinî istismarın etkili olabilmesinin en önemli nedenlerinden birisi, kişinin akli ve bilgisiyle hareket etmekten, sorgulamaktan ve itiraz etmekten vazgeçmesidir. İstismarcı yapılar genellikle taraftarlarını sorgulayamaz, akledemez hâle getirmekle işe başlamakta ve sorgusuz sualsiz itaati dinî bir görev olarak muhatabına kabul ettirmektedir. Bağlı bulunduğu kişi ve yapıya mutlak itaat etmeyi dinî bir görev olarak gören bir kişi, artık potansiyel olarak dinî istismara açık hâle gelmiş demektir.

Bir Müslüman bu tarz istismarlara maruz kalmamak için öncelikle Kur'an'ın ruhunu anlamakla işe başlamalıdır. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de tedebbür, teemmül, tefekkür, tezekkür gibi düşünmeyi teşvik eden kavramlarla akleden,

sorgulayan ve itiraz eden bir Müslüman modeli sunmuştur. Öte yandan Allah, mutlak itaatin yalnızca kendisine olacağını ifade ederek kula kulluk etmeyi ve kula koşulsuz itaati yasaklamıştır. Bu nedenledir ki Kur'an'ın ruhunu anlamış bir Müslüman araştırmalı, sorgulamalı ve Allah'tan başka hiç kimseye koşulsuz itaat etmemelidir. Bunu başarabilmiş bir Müslümanı din üzerinden istismar edip sömürebilmek neredeyse imkânsız hâle gelecektir.

İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin ifadesiyle, gözün vücudu yönlendirmesi gibi davranışlarımızı/amellerimizi ilmimizin ve aklımızın yönetmesi gerekmektedir. Hedef, bilinçsiz bir şekilde çok amel yapmak değil, az da olsa bilinçli amellerde/davranışlarda bulunmak olmalıdır. Davranışlarımızda bir bilinç oluşturabilmek ise onu eyleme dönüştürmeden önce akletmekten, kuşku duymaktan, sorgulamaktan ve doğru bilgiyi araştırmaktan geçmektedir. Bunu yapabildiğimizde din üzerinden istismar da büyük oranda imkânsız hâle gelecektir.

DİNİ DEĞERLERİN BUHARLAŞMASI

*Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*

İslam, Allah'ın gönderdiği dinin adı, Müslümanlık da bizim bu dini anlama ve uygulama tarzımızdır. Müslümanlık, Kur'an ve sünnetin getirdiklerinin şu veya bu zaman diliminde veya bölgede Müslümanlar tarafından hayata aktarılma ve yaşanma biçimini ifade eder. Daha açık bir ifadeyle, İslam'ın tarihinde Orta Asya'dan Kuzey Afrika ve Endülüs'e, Yemen ve Hindistan'dan Kafkasya ve Balkanlara kadar uzanan geniş İslam coğrafyasında birbirinden hayli farklı anlayışlar, yorumlar, mezhep ve meşrepler ortaya çıktı. Buna biz "İslam'ın tarihsel tecrübesi" ya da "Müslümanlık" diyoruz.

Müslümanlığı İslam'ın aynısı görmek, İslam ile İslam'ın tarihsel tecrübesini aynileştirmek ne kadar yanlışsa bu ikisi arasındaki bağı görmezden gelerek Müslümanların tarihsel tecrübesini bütünüyle İslam'ın dışında ayrı bir olgu hatta İslam'dan sapma olarak görmek de o kadar yanlış olur. Birinci yanlış İslam karşıtlığını ön yargılı biçimde sürdüren bir kısım Batılı çevreler ile tarihsel tecrübeyi kutsalla âdeta eş değer kılan katı gelenekçi Müslümanlar sıkça yapmaktadır. İkinci yanlış ise İslam'ın tarihsel tecrübesini yok sayma ve onu dinden bağımsız bir olgu olarak göstermedir. Bu yanlış, İslam'ı anlamada tarih ve toplum bilincini ıskalayan, İslam'a kuramsal ve ideolojik bir misyon yükleyen veya günümüz

Müslümanlığını bu tecrübenin bir parçası olarak görmek istemeyen çağdaş İslamcı söylem sıkça düşmektedir. Yaşadığımız Müslümanlığın, dinin asıllarına göre bazı sapmaları ve yanlışları elbette olabilir; hatta bu kaçınılmaz bir durumdur. Bu yargı dün için de bugün için de geçerlidir. Zaten Kur'an ve sünnetin Müslümanlar arasında kıyamete kadar var olması demek, işte bu yanlış ve sapmaların Kur'an ve sünnet ışığında devamlı kontrolden geçirilerek düzeltilmesi imkânının bulunması ve Müslümanların bu yüzleşmeyi sürekli yapmalarının gerekmesi demektir. Diğer bir anlatımla kaynağından arı duru şekilde çıkan su kapımızın önüne geldiğinde kirlenmişse bize düşen onu kirli kılan arızı durumları gidermek olmalıdır.

Bugün İslam coğrafyasında kendi ellerimizle inşa ettiğimiz ve hayata aktardığımız Müslümanlık tarzı ile İslam dininin yüce değerleri arasındaki makasın hayli açıldığını üzülen gözlemekteyiz. Bu duruma şüphesiz birçok sebep yol açmıştır. Mesela din içi çoğulculuk yerini tek hakikatçi görüşlerin ve ideolojilerin savaşına terk etmiştir. Rahmet kaynağı olması gereken mezhep ve görüş farklılıkları artık fitne ve kardeş kavgasını körüklemeye başlamıştır. Müslümanlığımızın İslam'dan uzak düşmesinde, din içi çoğulculuğun ve hoşgörünün ortamının kaygan zemini üzerinde her biri bir tarafa savrulan kişi veya grupların kendi çıkarları için dinî değerleri sıkça ve sorumsuzca tüketmesinin, halkımızın dinine bağlılığını fırsat bilerek din istismarı yapmasının da büyük payı vardır. Bu durum sadece Müslümanları değil İslam'ı da töhmet altında bırakmakta, yeni nesilleri İslam konusunda bir yol ayırımına sürüklemektedir.

Günümüzde biz Müslümanlar öncelikli olarak iki temel sorunla/sorumlulukla karşı karşıyayız: Birincisi Kur'an-ı Kerim'in kalıcı davetini, Kur'an mesajını ve Hz. Peygamber'in

sünnetini çağımıza taşımak; diğeri de bu dinî bilgiyi hayatımızın içine katmak ve dinin doğru bilgisi ışığında dinî hayatımızla, yani Müslümanlığımızla yüzleşmek. Bu sorumluluğun birinci kısmı İslam ulemasının boynunda asılı ağır bir borç olarak durmaktadır. İkincisi ise bütün Müslümanların tek tek borcudur. Ancak ikinci fasılda sağlıklı bir yüzleşmenin gerçekleşebilmesinin büyük oranda ulemanın ödevini iyi yapmasına bağlı olduğunu da burada kaydetmek gerekir. Öteden beri İslam'ın yeterince ve doğru biçimde anlaşılmadığından söz ederiz. Peki, İslam ilk muhataplarınca ve sonrakiler tarafından anlaşılma mı? Aradan on dört asır geçtikten sonra bir dinin anlaşılmadığını ileri sürmek, yüce Mevla'ya ve O'nun elçisine bühtan olur. Böyle bir iddia, Şari'in dininin ve bu dini açıklayan Resulüllah'ın başarısız olduğu imasını/ithamını içerir. Elbette son hak din olarak gelen İslam anlaşıldı; ilk nesiller anladılar, sonrakiler de anladılar. Burada elbette tek tip anlamadan söz edemeyiz. Çünkü İslam dini 14 asırdır farklı bölgelerde farklı coğrafyalarda farklı şekillerde anlaşıldı, yorumlandı. Dinî bilgi her dönemde az veya çok güncellendi ve insanlar sorunlarını belli oranlarda çözdüler. Dış dünya ile daha yakın temasa geçtiğimiz ve birçok alanda mevzii kaybettiğimiz son iki-üç yüzyıla gelinceye kadar Müslümanların dinle ilişkilerinde kaos derecesinde bir sıkışma yaşanmadı. Günümüzde dinî hoşgörü ve çoğulculuk atmosferi, aynı zamanda dinin sahil bilgisi konusunda bulanık bir havayı da beslemeye başlamıştır. Kıyamete kadar Müslümanlar arasında din konusunda değişmez hakem Kur'an-ı Kerim'in ve sahil sünnetin verdiği dinî bilgidir. Ana eksen bu oldukça Müslümanlar arasında çoğulcu düşüncenin yol açtığı kafa karışıklığı asgariye inecektir. Gerçi temenniler bu yönde olsa da her bir insanın özgür iradesi, düşünme ve karar verme özgürlüğü bulunduğu için dini anlama ve yorumlamada farklı anlayışlar ve

yollar bir realite olarak aramızda hep var olagelecektir. Bunun farkındayız. Çoğulculuğun aramızda olabildiğince yaşatılmasından, farklı görüşlere tahammülümüzün artmasından başka çıkar yol yoktur. Bu da doğrudur. Burada belki de en kritik eşik, insanların kendi görüş ve yorumlarını İslam'a ve Allah'a isnat etmeksizin kişisel görüşü ve kanaati olarak ifade etmesi, her türlü dayatmadan ve tekelci tutumdan uzak durması ama en önemlisi kendilerine hangi maddi/manevi mertebe ve sıfatları yakıştırırsa yakıştırırsınlar, Allah adına hüküm vermekten kaçınmasıdır. Böyle olursa İslam'ın bilgi mirasında kayıtlı farklı görüşlerin her birini "tek hakikatçı" ve ötekini "mahkûm edici" bir anlayış içinde değil, Allah'ın gönderdiği dinin, hayatın akışı içinde farklı farklı şekil ve tonlarda anlaşılabilceğini kabullenerek yorumlarız.

Diğer taraftan çoğulculuğun İslam toplumlarında ayrışma ve kargaşa sebebi olmaması ve muhtemel sorunlarını asgari düzeye indirebilmek için atılması gereken bir diğer adım daha vardır. O da ilim muhitlerinin farklı görüş ve anlayışları, kadim ulemanın kendi görüşlerine "zan" veya "kavl" demesinden de cesaret alarak, sivil bir tartışma ortamında soğukkanlı olarak ele alması, kişisel görüşleri kutsal'a zıfaze etmekten ısrarla kaçınmasıdır. Nasıl gelenekteki bilgiler arasında "kutsal"a ait olanla "tarih ve zaman"a ait olanı fark etmemiz ve ona göre inisiyatif kullanmamız gerekiyorsa aynı bilinci günümüzde üretilen bilgi ve yorumlarda da sürdürmek durumundayız. Ancak o zaman farklı görüşler rahat ve hoşgörülü bir ortamda tartışılıp iyilik yolunda yarışmak mümkün olur, farklılıklar rahmet kaynağı olur. Çünkü Allah ve Resulü'nün sözü dışında herkesin sözünün neticede bir yorum ve kişisel görüş olduğunu, yanılabilir olduğunu kabullenmek zorundayız. Bu aynı zamanda inancımızın da gereğidir. Bize düşen, ileri sürülen her bir görüşün, tercih edilen her

bir hayat tarzının aramızda hakikatin ölçüsü ve hakem olan Kur'an ve sünnet ışığında tekrar tekrar sağlamasını yapmamız, gerektiğinde yanlıştan dönme erdemini göstermemizdir. İlahi vahyin son halkası ve son hak din olan İslam, apaçık bir din, Kur'an apaçık bir kitaptır. İslam'ın ana kaynaklarının ne dediğinin hâlâ bilinmediğini, dinin gizemli şifrelerle ve düz bakışla anlaşılamayacak sırlarla dolu olduğunu veya onu sadece din adamları sınıfının veya seçilmiş bazı zevatın anlayabileceğini ileri sürmemiz doğru olamaz. Böyle olsaydı, bu dini anlamakla ve yaşamakla sorumlu da olmazdık. Kur'an'ın dedikleri ortadadır; sünnetin de nasıl bir Müslüman tasviri yaptığı ana hatlarıyla bilinmektedir. Zaten "Müslümanlık nedir?" sorusuna belli bir ortak cevap verilebildiğinde bu, dinin esaslarının belli olmasının, Kur'an'ın ve sünnetin meramını çok iyi anlatmasının başarısıdır. Ancak öteden beri İslam coğrafyasında dinin bir dizi sırlarla dolu olduğu, bunu ancak özel yetki ve yeteneğe sahip belli şahısların çözebileceği, kurtuluş için de bu şahısların peşine takılmak gerektiği fikri ısrarla işlenir ve birçok dinî oluşum/örgütlenmeye buradan kanal açılır. Bu kapıdan girenler de şahıslara dinî kurtarıcılık, gayptan haber verme, dünyaya tasarruf hatta Levh-i mahfuz'a/ilahi takdire müdahaleye kadar uzanan bir kutsiyet ve otorite izafe etmeye ve bunun delillerini de Kur'an'ın satırları arasında aramaya başlarlar. Dinde gizem arttıkça dinî duygu ve arayışların istismar edilme riski de artar. Sonunda olan dine ve samimi dindarların umutlarına olur. Dinî değerler buharlaşır, umutlar tükenir. İslam'ı melankolik, gizemli ve anlaşılamaz bir din olarak tanıtır Kur'an ve sünnetin apaçık bilgisini kabuk (zahir), kendi indî zan ve tevillerini öz (bâtın) olarak görenler gerçekte dinin akide esaslarıyla çatışma hâlinindedir; Kur'an'la çatışma hâlinindedir. Bu yolun sonu din istismarına ve istismar edilen dinin tüketilmesine kadar gider. Günümüzdeki dinî cemaatleşme

ve tarikat örgütlenmeleri tasavvufun geleneksel sınırlarında kalarak insanların ahlaki gelişimine, deruni dindarlığına katkı sağlayıcı bir çizgide hizmet üretse toplumda engin bir hoş-görünün yerleşmesine öncülük etse toplumun sosyal bağını güçlendirici roller olsa hem meşruiyetlerini perçinlemiş hem de dine ve topluma hizmet etmiş olur. Ama İslam dünyasında üzülererek görüyoruz ki çoğu zaman öyle olmadı. Yakın zamanda yaşadığımız travmanın ana sebeplerinden biri, bir dinî cemaatleşme hareketinin İslam'ın değer ve kavramlarını hoyratça kullanarak ekonomik çıkar ilişkisine ve siyaset projesine dönüşmesi, karanlık ilişkiler ağının içine girip boğazına kadar terör ve şiddet bataklığına saplanması değil mi? Kendilerinden menkul kutsal makam ve otoriteler ihdas edilmesi, nev-zuhur kutsallıklar ve onun üzerinden dünyevi projelerin ortaya çıkması en çok da dünyadaki İslam algısına zarar vermedi mi? Gerçekten de bu tür sapmalar, hem tasavvufa hem İslam'ın o güzel dindarlık modeline büyük zarar vermektedir. İslam dünyasının Kur'an ve sünnetin sahih bilgisi ışığında bu realitelerle de yüzleşmesi gerekiyor. Bugün, elli küsur İslam ülkesi var ve parmağımızla gösterebileceğimiz, insanların huzur, güven içinde olduğu ve dünyaya bunu vadeden bir örnek İslam toplumu bulmakta zorlanıyoruz. Modern dünyaya örnek olabilecek bir İslam dünyasından söz edemiyoruz. Bunu hepimiz üzülererek görüyoruz. Bunu görmek için başımızı kaldırıp etrafımıza bakmak bile yeterlidir. İslam ülkeleri olarak her birimiz birçok sorunla boğuşuyoruz. Din ile örgüt ve kabile savaşları, din ile şiddet, hatta terör iç içe geçirilmekte, dinî kavram ve değerler çeşitli grup ve oluşumlarca, hatta uluslararası nitelikte karanlık örgütlerce ve onlarla işbirliği içine girenlerce hoyratça istismar edilmekte. İslam esaslarına aykırı biçimde üretilen kutsallıklar ve dindar kesimlerin zihinlerini çelen dinî değer istismarları

sadece Kur'an ve sünnetin önüne perde olmakla ve İslam akidesine zarar vermekle kalmamakta; aynı zamanda dünyadaki İslam algısını, birlik ve dirliğimizi, huzur ve güvenliğimizi de tahrip etmektedir. İslam ülkeleri veya toplumlarının her birinde bu olumsuzluğun farklı örnekleri hiç eksik olmamıştır. Gelenekçisinden selefisine, modernistinden tarikat mensubuna kadar birbirine zıt ve birbirini dışlayan, hatta din dışı sayan görüşler sadece halk kesimlerini değil ulemayı da kuşatmış durumda. Şimdi burada can alıcı şu soruyu sormamız gerekiyor: Bütün bunların her biri İslam'ı anlama ve yorumlama biçimi midir? Şayet öyle ise günümüzün parçalanmış toplumlarında toplumsal birlik ve dirliği, dayanışmayı ve kardeşliği tesis etme çabalarına İslam'ın herhangi bir katkısı olabilir mi? varsayalım ki böyle olsun bırakalım "İslam ümmeti"ni, sağlıklı bir "İslam toplumu"ndan söz edilebilir mi? Bu soruların cevabı elbette kolay değil. Belki de geriye iki yol kalıyor: Ya Müslümanlar dini anlama ve yorumlamada ma'ruf eksenli bir ana yolda toparlanacak ya da bu farklılıkları tolere edebilecek daha üst bir aidiyet ve kimlik inşası içinde çözüm bulunacak. Öyle anlaşılıyor ki günümüzdeki elli küsur İslam ülkesinden her birinin geride bıraktığı tecrübesinin ve hayatın akışı içinde bugün geldiği noktanın ayrı ayrı dinî ilimler ve İslam'ın yorumlanması açısından ne gibi bir anlam ve değer ifade ettiği üzerinde ciddiyle durmamız gerekiyor.

BİZİ ALDATAN BİZDEN DEĞİLDİR

*Dr. Ekrem KELEŞ
Emekli Din İşleri Yüksek Kurulu
Başkanı*

İslam dininin sahibi Yüce Allah'tır. Hz. Peygamber Yüce Allah'ın koyduğu bu dini tebliğ etmiş ve onun hayata nasıl geçirileceğini bizzat yaşayarak ve açıklayarak insanlara göstermiştir. Buna göre dinî hükümlerin ve dinî hakikatlerin kaynağı Allah ve O'nun elçisidir. Peygamberin dışında hiç kimse hatadan korunmuş değildir. Kim olursa olsun peygamberlerin haricinde bütün insanlar hata yapabilir ve yanlış düşebilir. Herhangi bir kişi hakikatin yerine konamaz ve hakikatin yegâne temsilcisi ve ölçüsü olarak kabul edilemez. İslam âlimlerinin içtihatları, kitap, sünnet, icma ve kıyas gibi temel deliller ışığında doğruya ulaşma çabasından başka bir şey değildir. İslam tarihi boyunca en büyük müçtehitler dahi ne kendilerini hakikatin yegâne temsilcisi görmüşler ne de onlara tabi olan müminler böyle bir yanlışla sürüklenmişlerdir.

Bu temel İslami gerçeği göz ardı ederek herhangi bir insanı, dinin kaynağı gibi görmek, onun hata etmeyeceğine inanmak ve onun söylediği her şeyi tereddütsüz kabul edebilecek bir inanca sahip olmak, sapkın bir din anlayışıdır. Böyle bir inanç, İslam'ın özüne aykırıdır ve tashihe muhtaç bir iman sorunudur.

Müslümanın iradesini ve aklını başkalarının emrine vermesi kadar İslam'ın ruhuna aykırı bir tutum ve davranış düşünülemez. İslam'ın temel kaynakları ve referansları vardır. Kıyamet gününde hiçbir kimse bir başkasının günahını çekecek değildir.

Herhangi bir Müslüman, İslam'ın bu temel gerçeğine aykırı bir şekilde hareket etmeye başladığı takdirde yolunu şaşırır, kaçınılmaz bir şekilde birtakım hatalara düşer ve yanlış yönelişler içine girer. Bireysel olarak bu tür hatalara düşenler, bu inançları sebebiyle kendileri zarar görseler de bu zararın etkisi kendileri ile sınırlı kalabilir. Ancak herhangi bir topluluk veya hareket, böyle temel bir yanlışın içine düştüğü takdirde onun zararı ve tahribatı topluluğun veya hareketin büyüklüğü ve yaygınlığı oranında büyük ve ağır olur. Öyle ki bazen toplumda madden ve manen telafisi imkânsız büyük yıkımlara yol açabilir.

Arka planını stratejistlere bırakarak belirtelim ki önceleri halkın ifadesiyle 'Gülen Hareketi' kendi mensuplarının deyimiyle 'Hizmet Hareketi' adıyla organize olan cemaat, gelen son nokta itibarıyla 'Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)' adıyla tescil edilmiştir. Bu hareketin, yukarıda bahsettiğimiz temel İslami yaklaşım açısından büyük bir yanlışla sürüklendiği görülmektedir. Çünkü cemaatin müntesipleri, hareketin liderini hakikatin yegâne kaynağı ve temsilcisi olarak görür ve buna inanır hâle gelmiştir. Müntesiplerin böyle bir inanca sahip olması nedeniyle faaliyetlerinin nasıl büyük bir yıkıma yol açabileceğinin en somut delili, ülkemizi neredeyse uçuruma sürüklemek üzere iken halk tarafından önlenen darbe girişimidir. Hareketin hacmi göz önüne alınınca ortaya çıkan tahribatın büyüklüğünün hangi boyutlara ulaşabileceğini kestirmek zor olmaz.

İslam'ın temel ilkelerine göre Hâlık isyan olan yerde mahluka itaat edilmez. Müslüman önderlere itaat de bu çerçevede ele alınır. İşte böyle bir noktada sırf liderine, şeyhine veya önderine itaat uğruna kişinin Yüce Allah'ın açık emir ve yasaklarını çiğnemesi İslam'la bağdaşmaz. Liderine veya şeyhine itaat uğruna Yüce Allah'ın emir ve yasaklarını ihlal etmek İslami yoldan açık bir sapmadır. Nitekim bu sapmanın pek çok örneği artık gözden kaçırılmayacak boyutlarda ortaya çıkmıştır.

Hedefe ulaşmak adına gizlilik üzerine bina edilen bir iman anlayışı, Müslüman kimliğin gizlenmesi, tedbir adı altında takiiyenin benimsenmesi, İslam'ın özüne ve ruhuna uygun değildir. Aynı şekilde davaya hizmet için hile yapmak, tuzak kurmak, aldatmak, kandırmak, komplo yöntemlerine başvurmak, özel hayatın dokunulmazlığını ihlal hatta yalan ve iftiraya başvurmak gibi gayriahlaki söz, fiil ve davranışlar, dini kötü emellere araç hâle getirmekten başka bir şey değildir. Hedefe ulaşma adına bir defa dinin emir ve yasakları ihlal edilmeye başlandı mı artık bu durum, zamanla o hareketin mensupları arasında doğal karşılanmaya başlar, bireyler ve toplum açısından telafisi imkânsız maddi, manevi hasarlara yol açar.

Bu husustaki en tipik örneklerden biri, harekete mensup insanları tanıyanların şahit oldukları şu tablodur: Başörtüsünün yasaklandığı dönemde liderlerinin emrini âdeta Yüce Allah'ın emrinin üstünde tutarcasına bir gecede başını açan hanım görevliler... Hatta hiçbir zorlayıcı sebep olmamasına karşın kendilerine ait dersanelerde dahi istemeye istemeye emre uymak için başını açan öğretmen hanımlar... Sonra başörtüsü yasağı ortadan kalkmasına rağmen başını örtmek için yine Allah'ın emrini âdeta bir kenara bırakarak liderlerinden

emir bekleyen hanım görevliler... Hareket mensuplarında İslam'ın temel ilkeleriyle bağdaşmayan bu tür davranışların varlığı yaygın bir şekilde bilinmektedir.

Bir Müslüman'ın en önemli ahlaki vasfı güvenilir olmasıdır. Müslüman her şeyden önce güven veren insandır. Nitekim 'mümin' kelimesi, iman/tasdik anlamının yanında 'güven veren' anlamına da gelmektedir. Bu hususta en güzel örnek, içinde yaşadığı toplumda 'Muhammed el-Emin' olarak anılan ve en azılı düşmanlarının bile emin oluşunda tereddüt ortaya koyamadıkları kâinatın Efendisi'dir.

İmanını, inancını ve İslami kimliğini gizlemekle kalmayıp bunu daha ileri götürerek İslam'ın emir ve yasaklarını açıkça ihlal edebilen bir Müslüman imajını, esasen herkese güven vermesi gereken ve her daim hakkında 'O söylüyorsa doğrudur' denilmesi icap eden ideal mümin kişiliği ile bağdaştırmak mümkün değildir. İslami görünüm altında yola çıkıp ulaşmak istenen fasit birtakım hedefler uğruna harcanmayacak dinî değer bırakmamak, çok ağır bir vebaldir.

Olduğundan farklı görünme anlayışı, mümin insanlara güveni yerle bir eder. Sözüne ve eylemlerine güvenilmez bir Müslüman imajının oluşmasına yol açar. Böyle bir tablo, Müslüman kimliğinde büyük bir hasar meydana getirir. Müminin sözüne güvenilmeyen bir insan hâline gelmesi ne kadar acıklı bir durumdur!

Mümin olmasına rağmen kendisine güvenilemeyen bir insan görüntüsü ortaya koyan herhangi bir kişinin, temsil ettiği yüce dine vereceği zarar çok büyüktür. Kişisel düzeyde bu böyle iken İslam şiarıyla ve iddiasıyla ortaya çıkmış birtakım hareketlerin mensuplarında böyle bir görüntünün yaygınlaşması, aslında en baştan o hareketi İslami olmaktan çıkaran önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Soruları çalarak başkalarının hakkını gasp edip devlet görevlerine kendi taraftarlarını getirme şeklinde ortaya konan tablo sıradan bir hırsızlık olayı değildir. Bu tablo, en başta emanete hıyanet olmak üzere, kul haklarının ihlali, fitne, fesat, insanların geleceğini çalma, görevlendirmelerdeki liyakat ve ehliyet ilkelerini zedelemek suretiyle toplumun geleceğini karartma, kendilerine mensup olmayan insanların ötekileştirilmesi gibi pek çok ağır vebali bünyesinde barındırmaktadır.

Kırk yıldır milletin hayır potansiyelinin en büyük kısmını, yöneldiği fasit bir hedef uğruna heba eden bu hareket, ülkemizin en büyük sermayesi olan genç insan potansiyelini de birtakım karanlık güçlerin emperyalist emellerinin hizmetine sunmak suretiyle yüzbinlerce gencin hayalini çalmış ve onları büyük bir hayal kırıklığına sürüklemiştir.

Bu hâliyle söz konusu hareket, yalnızca küresel bir fesat hareketine dönüşmüştür. Ülkemizdeki tahribatın yanında Avrasya ve Afrika'daki İslami uyanışın küresel sömürünün aracı hâline getirilmesi son derece üzücüdür. Tamamen iyi niyetlerle ve hizmet gayesiyle bu harekete dâhil olan nice genç artık küresel sömürünün yeni sürümünün hizmetine girmiştir.

Son olarak şunu ifade etmek yerinde olacaktır: Başlangıçta örgütün iç yüzünü kavrayamadan sırf İslam'a hizmet aşkı ve heyecanıyla bir şekilde bu hareketin içine dâhil olmuş gençlerin artık bu küresel mefsedet hareketinin geldiği noktayı görmeleri ve bir an önce bu fesat hareketinden uzaklaşarak hiç olmazsa daha fazla vebale girmekten kurtulmaları ahiret yurtlarını kurtarmak bakımından zaruridir.

DİNİN KÖTÜYE KULLANIMI

*Doç. Dr. Sema ÇELEM
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi*

İnsan üzerinden düşünülduğünde yaşı ve cinsiyeti ne olursa olsun bir kimsenin ruhsal ve bedensel sağlığını olumsuz etkileyecek her davranış istismardır. Bununla birlikte din, can, mal, aile vb. insanlık için değer taşıyan her olgu istismara açıktır. Özellikle din, hangi inanç sisteminde olursa olsun hassas bir konudur ve samimi olmayan kişiler tarafından kullanılmaya müsaittir. Sömürmek ve birinin iyi niyetini kötüye kullanmak anlamlarına gelen istismar kelimesi Arapça s-m-r kökünden türemiştir. “Netice, ürün, sonuç, kâr” gibi anlamlara gelen bu kök, istismar kelimesine dönüştüğünde “kendi çıkarına göre kullanma, işletme, istifade etme” anlamları taşır.

Din istismarı, dini kendi görüş ve çıkarlarına alet etmektir. İnsanlık tarihi boyunca farklı yöntemlerle dini istismar eden topluluklar var olmuştur ve bunlar işe dini tahrif ederek başlamışlardır. Kur’an-ı Kerim, Yahudi ve Hristiyanların tevhid inancından sapmalarını konu edinen ayetlerde bu duruma işaret eder. Onların dinlerini Allah ile birlikte başka ilahlar edinmek suretiyle bozduklarını dile getirir: “Allah’ı bırakıp da din âlimlerini, rahiplerini, özellikle Meryem oğlu Mesih’i rab edindiler. Oysa tek bir Tanrı’ya kulluk etmekle emrolunmuşlardı...” (Tevbe, 9/31)

Tefsir kaynakları sözü edilen ayeti açıklarken Hz. Peygamber'in "Onlar, onlara (ayette sözü geçen ulema ve dinde içtihat sahibi kimselere) tapmıyorlardı, ancak helal kıldıklarını helal, haram kıldıklarını haram sayıyorlardı." hadisine yer verir (*Taberi, Câmiu'l-beyân, 14/209*). Hz. Peygamber'den nakledilen bu rivayet tevhide terk ederken tutulan yolun dini bozmaktan geçtiğini, Allah'ın koyduğu kuralları tersine çevirmek suretiyle ilahlık tavrı sergileyenlerin dini, menfaat kaynağı gibi göreyerek kendi çıkarlarına uydurduklarını gözler önüne sermektedir. Bu durumun nedenlerinden birinin insandaki maddi doyumsuzluk olduğu yine Kur'an tarafından bildirilmiştir: "Ey iman edenler! Bilin ki Yahudi din bilginlerinin ve Hristiyan din adamlarının birçoğu halkın mallarını haksızlıkla yerler ve Allah yolundan alıkoymaları. Altın ve gümüş biriktirip Allah yolunda harcamayanları elem verici bir azap ile müjdele!" (*Tevbe, 9/34*). Aayette Yahudi ve Hristiyan din adamlarının dini istismar ederek haksız kazanç elde ettiklerine ve bu güçle insanları Allah'ın gösterdiği yoldan alıkoyduklarına dikkat çekilmiştir. Onlar, verdikleri dinî hükümler için rüşvet talep ederler, ilahi kitapta yaptıkları değişiklikleri yazarak tahrif edilmiş nüshaları satarlar, duaların kabulüne aracılık etmek ve günah çıkarmak karşılığında maddi gelir elde ederlerdi (*Diyanet İşleri Başkanlığı, Kur'an Yolu Tefsiri, c. II, s. 762-763*).

Dini menfaatlerine uygun biçimde değiştirme, onu bir sömürü kaynağı hâline getirme temayülü Kur'an'ın nüzul ortamında da görülmüş ve ilk örnekleri Mekke'deki putperest toplum tarafından ortaya konmuştur. Mekke'de vahye tanıklık eden ancak yeni gelen bu dinden rahatsız olan müşrikler, kendi görüşlerinden vazgeçemedikleri gibi Hz. Peygamber'i tebliğinden alıkoymaya çalışmışlar, bunda başarılı olamayınca Kur'an'ı dönüştürmesini/değiştirmesini talep etmişlerdir:

“Kendilerine ayetlerimiz açıkça okunup anlatılınca bize geleceklerine inanmayanlar, ‘Bundan başka bir Kur’an getir veya bunu değiştir.’ dediler.” (Yûnus, 10/15)

Onlar bu teklifi sunarken “Şayet fakirsen sana mallarımızdan veririz, eğer Arapların seni kinamalarından korkarsan ‘Bana bunu Allah emretti dersin!’” (Mukatil, Tefsîr-i Kebîr, 2/198) demeyi de ihmal etmemişlerdi. İbn Abbas bu kimseleri “dinle alay edenler” olarak vasıflandırmıştır (İbn Abbas, Tenvîru’l-mikbâs, 220). Allah, bu yalancılar karşısında Sevgili Peygamberimizi uyarılmış, onlara şöyle karşılık vermesini emretmiştir: “Onu kendiliğimden değiştirmeye hak ve yetkim yoktur, ben ancak bana vahyedilene uyuyorum. Eğer Rabbime itaatsizlik edersem şüphesiz dehşetli bir günün azabından korkarım.” (Yûnus, 10/15)

Din istismarı, her dönemde farklı beklentilerle ortaya çıkar. İslam toplumu Medine döneminde devletleşerek bir otorite oluşturunca bu sefer münafıklar, toplumda yer edinmek ve kendilerini koruma altına almak amacıyla dini kullanmışlardır. Münafıklar dini kendilerine siper yapan, herhangi bir tehlike sezdiğinde veya bir menfaat anında İslam toplumunun bir ferdi gibi görünen, gerçekte iman etmemiş kimselerdir. Bakara 2/14. ayette inkârlarını saklayan bu gruptan şöyle söz edilir: “Onlar iman edenlerle karşılaşınca ‘inandık’ derler, şeytanlarıyla (kendi görüşlerinden olanlarla) baş başa kaldıklarında ise ‘Biz sizinleyiz, biz yalnızca alay etmekteyiz.’ derler.”

Buraya kadar anlatılanlar, gerek Allah’a ortak koşanların gerekse gerçekte inanmadığı hâlde inaniyormuş gibi davrananların ve dini, keyiflerine uydurmaya çalışanların, dinle alay eden kötü niyetli ve din düşmanı kimseler olduklarını ortaya koymaktadır. Din istismarının temelinde yatan nedenlerden biri de samimiyetsizlik, ihtiyaca ve ortama uygun dindarlıktır.

Oysa dinde esas olan ihlas ve dini Allah'a mahsus kılmaktır. Sadece dara düştüğünde Rabbini hatırlayanların bu durumu da istismar sayılmaz mı? Onlar da tıpkı denizin ortasında fırtınaya yakalanan şu kimseler gibi değil midir? “Gemide bulunduğunuzda, güzel bir rüzgârla gemiler onları kaydırıp götürdüğü ve bu yüzden sevinç içinde oldukları sırada onları bir fırtına yakalar, üzerlerine her taraftan dev dalgalar gelmeye başlar, kuşatıldıklarını zannederler, (işte bu durumda) ‘Eğer bizi bu felaketten kurtarırsan vallahi sana şükredenlerden olacağız.’ diye –din ve ibadeti yalnız O’na özgü kılarak- Allah’a dua ederler.” (Yûnus, 10/22)

Ayette din ve ibadeti yalnız O’na özgü kılmak şeklinde tercüme edilen “muhlisan lehu’d-dîn” ifadesi “duayı Allah’a mahsus kılmak yalnız Allah’tan istemek” demektir. Ancak Hasan Basri hazretlerinin de temas ettiği gibi “Bu ihlas onları Allah’tan başkasının kurtaramayacağını bildikleri içindir, mec-buri bir imandır.” (Sabûnî, Safvetü’l-Tefâsîr, 3/29). Nitekim fırtınadan kurtulup karaya çıkar çıkmaz yaptıkları “Fesat ve isyan çıkarmaktır.” (Yûnus, 10/23)

Din istismarı günümüzde de “İslam adına konuştuğunu iddia ederek” kendini ön plana çıkarma, dinde olmayan yeni kutsallar üretme vb. yöntemlerle devam etmektedir. Mezhebini, bağlı bulunduğu topluluğu, siyasi görüşünü en doğru addedenler kendileri gibi olmayanlara hoşgörü göstermemekte ve bunu din adına yaptıklarını söyleyerek savunmaya geçmektedirler. İslam toplumlarında her ne niyetle olursa olsun din üzerinden çıkar elde etme amacıyla yapılanlar, Kur’an ve sünnetin yanlış anlaşılmasına, dindar insanların akıllarını karıştırmaya, genç nesilleri dine mesafeli davranmaya iten kötü sonuçlar doğurmakta ve sahibini Allah katında verilmesi zor bir hesaba sürüklemektedir.

DİN TAHRİPÇİLERİNİ TANIMAK

Hüseyin ARI

DİB Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

Hız. Peygamber (sas), İslam dinini tebliğ ettiği süreçte üç tür insan tipiyle karşılaşmıştır: Bunlardan birincisi, onun getirdiği vahye gönülden inanan ve samimi bir şekilde onun çizdiği yolda yürümeye çalışan müminler, ikincisi vahyi inkâr ederek ona açıktan cephe alan ve düşmanca tavır sergileyen kâfirler ve üçüncüsü de vahyi gerçekte kabul etmediği hâlde zahirde kabul eden ve İslam toplumunu içeriden yıkma amacı güden münafıklardır. Hız. Peygamber (sas) bu üç insan tipiyle farklı ilişki biçimleri geliştirmiştir. O, yirmi üç yıllık tebliğ hayatı boyunca Müslümanları yanına alarak onları eğitmeye ve örnek insanlar olarak yetiştirmeye çalışmış; kâfirlerle mücadele ederek onları hak yola getirmeye gayret etmiş, münafıkları ise isim isim deşifre etmemiş ancak vahiy sayesinde öğrendiği karakteristik özelliklerini ashabına anlatarak onlara karşı İslam toplumlarının uyanık olmalarını istemiştir.

Asr-ı saadetten günümüze kadar var olan ve olmaya devam edecek olan bu üç tipolojiden münafık tipinin teşhis edilmesi, İslam toplumlarının selameti açısından elzemdir. Bunun için Kur'an-ı Kerim'in münafıklarla ilgili ayetlerine ve siyer kaynaklarında Hız. Peygamber'in (sas) onlarla mücadelesine bakmak yeterlidir. Söz konusu ayetlere ve asr-ı saadette yaşanan olaylara topluca bakıldığında münafıkların temel amacının, vahyi küçümsemek, Hız. Peygamber'in otoritesini sarsmak,

Müslümanları birbirine düşürmek, düşmanla iş birliği yaparak Müslümanların mağlup olmasına çalışmak, Hz. Peygamber'in şahsı ve ailesiyle ilgili iftiralar atmak ve daha başka türlü desiselere başvurmak suretiyle İslam toplumunu içerden çökertmek olduğu net bir şekilde görülecektir.

İslam tarihinin şahit olduğu nifak hareketlerinde din, daima bir istismar aracı olmuş ve münafıklar kendi şahsi ve kirli emellerini gerçekleştirmek adına dinî tahrif ve tahripten geri durmamışlardır. Dolayısıyla her nifak hareketinin, aynı zamanda "dinî metinleri tahrif" ve "İslam toplumlarını içeriden tahrif" hareketi olduğunu söyleyebiliriz.

İslam tarihi bize göstermiştir ki Müslümanların zaafa düşmesi ve sahip oldukları devletlerin yıkılması, haricî düşmanlar sebebiyle olmamış, Müslümanları birbirine düşürerek fitne ortamı oluşturan dâhilî düşmanların hile ve desiseleriyle olmuştur. Bu nedenle İslam ümmetinin bekası ve selameti için bize düşen; tarihî olaylardan ders çıkararak haricî düşmanlarla nasıl mücadele ediliyorsa bizden görünüp haricî düşmanların güdümünde hareket ederek İslam'ı içerden yıkmaya çalışan din tahripçileriyle de mücadele etmektir. Fakat münafıkların ikiyüzlü karakteri, ilkesiz duruşları, sinsî ve göstermelik tavırları onlarla mücadeleyi zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla bu mücadeleyi sağlıklı bir şekilde yürütebilmek için nifak hareketlerinin temel karakteristik özelliklerini çok net bir şekilde tespit ve tahlil etmemiz gerekmektedir. Aksi takdirde bu sinsî düşmanla mücadelede başarılı olunması mümkün değildir.

Din tahripçilerinin karakteristik özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

Amaçları Allah'ın rızasını kazanmak değildir

Malumdur ki bir Müslüman için en yüce gaye, Allah'ın rızasına nail olmaktır. Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de bu gerçeğe

şöyle işaret etmiştir: “Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara içinde ebedî olarak kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde çok güzel köşkler vaat etti. Allah’ın rızası ise hepsinden büyüktür, işte bu büyük başarıdır.” (Tevbe, 9/72.) Ancak dini tahrip davasını güden kişiler için böyle bir maksat yoktur. Onların bütün gaye ve maksatları, İslam birliğini bozmak, Müslümanların gücünü kırmak ve böylece kendilerine bu görevi tevdi eden İslam düşmanlarına şirin görünmektir.

Dünyevi kazanımları önemserler ve Allah yolunda risk almazlar

Uhrevi kaygıları olmayan din tahripçileri, siyasi iktidarı ele geçirme, toplumu yönlendirme, insan kaynağı oluşturma ve ekonomik güç devşirme gibi dünyevi kazanımları önemserler ve gayretleri tamamen bunlardır. Bu kazanımları elde etmek için meşru yahut gayrimeşru her türlü yol ve yöntemle başvurmaktan geri durmazlar. Tarihte olduğu gibi günümüzde de İslam’ı insanlara tanıtmak ve Müslümanları irşat söylemiyle yola çıkan din tahripçilerinin asıl amacının siyaset ve ticaret olduğu acı tecrübelerle müşahede edilmiştir.

Din tahripçileri Allah’ın kesin emirleri ve yasakları konusunda taviz vermekten geri durmazlar ve bedel ödemeyi göze almazlar. İslam dininin yücelmesi için dünyalıklarından ve konforlarından vazgeçmezler ve türlü bahaneler uydurarak zorluk zamanlarında Müslümanlarla beraber hareket etmezler. Aslında bu tutum bizlere yabancı değildir. Zira Medine’deki münafıklar da aynı hareket tarzını benimsemişlerdir. Allah Teâlâ onların bu menfaatperest tutumunu şöyle haber vermektedir: “Şüphesiz, aranızda öyle kimseler vardır ki (onların her biri savaşa gitme konusunda) hakikaten pek ağır davranır. Eğer başınıza bir musibet gelirse ‘Allah bana lütfetti de onlarla

beraber bulunmadım.’ der. Eğer Allah’tan size lütuf (zafer) erişirse bu sefer de sizinle kendisi arasında hiç tanışıklık yokmuş gibi şöyle der: ‘Keşke ben de onlarla beraber olsaydım da büyük bir başarıya (ganimete) ulaşsaydım.’” (Nisa, 4/72-73.)

Camiye alternatif çekim merkezleri oluştururlar

Camiler, Müslümanların ibadet için bir araya geldiği, sevinç ve acılarını paylaştığı, ümmetin birlik ve beraberliğinin tezahür ettiği mekânlardır. İslam tarihi boyunca çok önemli fonksiyonlar icra eden camiler, Müslümanların kardeşçe aynı kibleye yönelerek ibadet etmesini sağlayan vahdet merkezleri olmuştur. Farklı mezheplere, meşreplere mensup Müslümanlar camide omuz omuza vererek aynı Allah’a yönelmiştir. Bundan dolayı dini istismar eden örgütlerin ilk yaptığı şey, eline geçirmek istediği kişiyi çeşitli bahaneler üreterek camiden uzaklaştırmak olmuştur. Camiden koparılarak İslam’ın ana yolundan uzaklaşan bir Müslüman, camiye alternatif mekânlarda dini tahrip etmeye çalışan din istismarcılarının kucağına düşebilir ve “İslam’a hizmet ediyorum.” zannıyla İslam düşmanlarının bir piyonu hâline gelebilir.

Hız. Peygamber döneminde yaşanan mescid-i dirâr olayı bu konuda bizim için bir ibret vesikası niteliğindedir. Medine’de Hız. Peygamber’e (sas) haset eden Ebu Amir isimli bir papaz, Müslümanların müşriklere galip gelmesi üzerine Şam’a kaçmış ve oradan Medine’deki münafıklara haber göndererek Bizans Kralı’ndan yardım sözü aldığını, Kuba Mescidi’nin yanına mescit hüviyetinde bir yer yapmalarını emretmiştir. Bu sözde mescitte, Ebu Amir’den alınan talimatlar hayata geçirecek ve Müslümanlar arasında fitne-fesat çıkarmak suretiyle İslam ümmeti içeriden parçalanacaktı. Süreç, onların planlarına göre gelişmiş olsaydı, Medine’de bir iç isyan çıkarılacak ve

Medine'nin idaresi münafıkların eline geçecekti. Fakat planları kursaklarında kaldı ve Allah onların bu hain planlarını şu ayeti inzal ederek deşifre etti: "Bir de zararlı faaliyetlerde bulunmak, küfre yardım etmek, müminler arasına ayrılık sokmak için ve öteden beri Allah ve Resulü'ne karşı savaşanlara üs olsun diye bir meşit yapanlar vardır. Bunlar, 'Bizim iyilikten başka hiçbir kastımız yok.' diye de mutlaka yemin ederler. Ama Allah şahitlik eder ki bunlar mutlaka yalancıdır." (Tevbe, 9/107.)

Ayet ve hadisleri kendi batıl anlayışları doğrultusunda istismar ederler

Din tahripçileri için ayet ve hadisler, İslami ilimlerin usulü çerçevesinde anlaşılması ve yorumlanması gereken dinî metinler değil, kendi heva ve heveslerine göre tevil hatta tahrif edilmesi gereken manivelalardır. Din tahripçileri farklı amaçlarla ayet ve hadisleri istismar etmişlerdir. Bunlardan birincisi; dini istismar eden yapının veya bu yapının başında bulunan kişinin Allah tarafından desteklendiği iddiasını ispat için ayetlerin istismar edilmesidir. Din tahripçileri, bazı ayetlerin ya doğrudan ya da dolaylı olarak kendilerine veya başında buldukları yapıya işaret ettiğini veya onları müjdelediğini iddia edebilmektedirler. Hâlbuki Kur'an-ı Kerim'den herhangi bir ayetin, doğrudan bir gruptan veya bizzat bir şahıstan bahsettiğini ancak Allah Resulü'nün beyanıyla bilebiliriz. Bunun imkânı ise Allah Resulü'nün vefatıyla birlikte ortadan kalkmıştır. Şu hâlde ayetlerdeki ifadelerin, kesin bir üslupla sadece bir şahsı veya bir grubu tanımladığını, övdüğünü iddia etmek Kur'an-ı Kerim'in evrensel mesajını tahrif etmektir.

Dinî metinlerin diğer bir istismar şekli de dini istismar eden çevrelerin kendi icraatlarını meşrulaştırmak ve fikirlerini hâkim kılmak amacıyla ayetleri keyfî olarak yorumlamaları,

bazı sahih hadisleri görmezden gelirken bazı zayıf ve mevzu hadislere tutunmalarındır. Burada ayetler ve hadisler, din istismarı yapan şahıs ve gruplar için sadece birer araçtır. Dünyevi birtakım maslahatlar hakkında ayet ve hadisleri istismar edenler için Allah Resulü şöyle buyurmuştur: “Dini dünyaya alet eden insan ne kötüdür! Arzu ve isteklerinin kendisini saptırdığı insan ne kötüdür!” (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 17.)

Hakikatin kendi tekellerinde olduğunu iddia ederler

Dini tahrip eden yapıların önemli bir özelliği de kendi dinî anlayışlarını mutlak hakikat kabul ederek diğer anlayışları hatalı ve batıl kabul etmeleridir. Bu anlayış, aslında müntesiplerine “Bize tabi olanlar, hakikate tabi olur ve ebedi kurtuluşa erer. Bize tabi olmayanlar ise batıl yoldadır ve ebedi kurtuluşları garanti değildir.” düşüncesini empoze etmek içindir. Bu düşünceye inanan kişiler de -maalesef- bu yapıların mahkûmu olmaktadır. Hâlbuki dinimiz böyle bir hakikat tekelciliğini asla kabul etmemektedir. İman esaslarına gönülden inanmış ve gücü yettiğince Allah'ın emirlerine uyan ve yasaklarından kaçınan her Müslüman, ebedî kurtuluşa erecektir.

Son söz olarak şunu ifade edelim ki din tahripçilerinin karakteristik özelliklerini çoğaltmak mümkündür. Müslümanlar olarak yaşadığımız çağın belki de en büyük imtihanı, dini ihya davasıyla ortaya çıkan din tahripçilerinin suret-i haktan görünen batıl fikirleridir. Coğrafyamızda Müslümanların bugün yaşadığı büyük sıkıntılar ve açmazlar, FETÖ ve DEAŞ gibi örgütlerin ürettiği ve servis ettiği bu batıl düşüncelerin ürünleridir. Bu sıkıntıları aşabilmemizin yegâne yolu, mücadele ettiğimiz olguyu iyi tahlil edebilmekten ve İslam'ın asli kaynaklarından doğru bir yöntemle elde edilen sahih dinî bilgiyle bilinçlenmekten geçmektedir.

EMANETİN İSTİSMARI VE HIYANETİN KARANLIK YÜZÜ

Mustafa IRMAKLI

DİB Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

İnsanın yeryüzü ve varlık âlemi ile ilişkisini ifade eden ontolojik perspektifin en kapsamlı ve özlü kelimesi “emanet” kavramıdır. Zira âlemin varoluşsal boyutuna dair izahlar getirilirken iman, anlam, sorumluluk gibi en önemli alanların kesişim noktasında insanın alamet-i farikası olarak gündeme “emanet” kavramı gelmektedir. Güvenlik, korku ve kaygıdan emin olma, korunması gereken şeyleri koruma, başkalarının hukukuna riayet etme anlamlarına gelen emanet kelimesi; terim anlamı ve İslam düşüncesindeki karşılığı itibarıyla, imandan ahlaka kadar geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Nitekim yeryüzü serüveninde diğer varlıklar arasında insanı öne çıkaran ve onun eşref-i mahlukat olmasına gerekçe olan misyon, “emaneti” yüklenmesidir. Kur’an-ı Kerim’de Yüce Allah; “Şüphesiz biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yükledi. Çünkü o çok zalimdir, çok cahildir, (Ahzab, 33/72.) buyurmaktadır. Ayetteki emanet kelimesinin izahında, başta tevhit inancı ve vahye muhatap olma sorumluluğu olmak üzere, adaletin tesisinden bütün insani değerlerin muhafazasına kadar insanın yükümlülüklerinin farkında olması ve her daim Allah’ın emir ve yasaklarına uygun hareket etmesi gündeme gelmektedir. İnsan ve emanet ilişkisi bağlamında söz konusu ayet bizlere; insanın emanet olarak büyük bir sorumluluk

yüklendiğini, üstün niteliklere sahip bir varlık olarak bu emaneti taşıyabilecek güç ve imkâna sahip olduğunu ancak cahillik edip emanet konusunda zaaf göstermesi ve hıyanet etmesi durumunda zalim olacağını beyan etmekte, dolayısıyla insanın kimlik ve yetenekleriyle beraber dünyada bulunuş gayesinin farkında olması konusunda külli bir şuur aşılacaktır.

Diğer yandan iman, mümin, emanet, emniyet gibi kavramların aynı köke sahip olması, insanın kayıtsız kalamayaacağı bir boyutu ve ahlakı da açıkça ortaya koymaktadır. Bu çerçevede düşünüldüğünde, emanet kavramını kullanmadan ve emanet ahlakını dikkate almadan yapılan mümin tanımı ve nitelermelerinin kâmil manada bir yaklaşım karşısında daima eksik kalacağı muhakkaktır.

İmanın hayata ve davranışa yansıyan en büyük tezahürü, kişinin kendisiyle, ailesiyle, toplumla ilişkilerinde ortaya çıkmaktadır. Söz konusu alanlarda mümin ahlakı ve davranışı açısından en belirgin nokta ise güvenmek, güven vermek, güvenilmek gibi emanet ekseninde öne çıkan hususlardır. Allah'a iman ederek mümin olmak öncelikle emanet bilincine ve ahlakına sahip olmaya azmetmek demektir. Zira İslam düşünce ve ahlakında emanet bilinci, iman bilinci ile beraber düşünülmektedir. Bize mümini tanımlayan ve tanıtan ayet ve hadislerin tamamı, doğrudan veya dolaylı olarak emanet bilincinden bahsetmektedir. Kurtuluşa eren müminlerin özelliklerini açıklayan surede Allah; "Onlar ki emanetlerine ve verdikleri sözlere riayet ederler." (Müminun, 23/8.) buyurmaktadır. Söz konusu ayet, emanete riayet sorumluluğunun ahirete taalluk eden yönünü ifade etmekle beraber, yeryüzünde felah içinde bir hayat, toplum ve dünyanın inşası için de emanet bilincinin önemini ifade etmektedir. Zira Peygamber Efendimiz de hadislerinde emanetin ehline verilmemesinin ve emanet bilincinin kaybolmasının toplumsal bir çöküşe neden

olacağını bildirmektedir. Bu manada emanete riayet; huzurlu, endişe ve kötülüklerden kurtulmuş bir toplum için olmazsa olmaz bir dinî-insani-ahlaki vecibedir.

Hz. Peygamber'in; "Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden güvende olduğu kimsedir. Mümin de insanların canları ve mallarının güvende olduğu kişidir." (Tirmizi, İman, 12.) hadis-i şerifi, kişinin söz ve davranış boyutuyla varlık ve eşya ile kurduğu bütün münasebetlerde emanet duygusunu canlı tutmasının önemini açıkça ifade eden önemli bir referanstır. Peygamberlerin sıfatlarından birinin "emanet" olması, bizlere peygamberin ahlakını tanıtanın yanında onun sünnetine tabi olan müminlerde de bulunması gereken sağlam bir özelliği de göstermektedir. Dolayısıyla Peygamberi sevmek emanete riayeti zorunlu kılmakta, Peygamberin sünnetine tabi olmak, emanet ahlakına sahip olmayı gerektirmektedir.

Tarihten beri; din istismarcıları, dinin ilke ve kavramlarının ardına gizlenen terör örgütleri, Müslümanların birlik, beraberlik ve huzuruna kasteden fitne odakları, öncelikle emanet kavramını istismar ederek bir taraftan temiz duyguları hain emellerine alet etmek suretiyle varlık alanı edinmişler, diğer yandan güven duygusunu zedeleyerek fesat faaliyetlerine zemin açmışlardır.

Allah'ın yeryüzüne en büyük nimeti olan vahiy, Hakk'a teslimiyet ve kulluk sözü karşılığında insana emanettir. Yeryüzünde huzurun ve güzelliklerin peşinde olan insana düşen, vahyin rehberliğinde bir hayatı yaşamak ve onun aydınlığında bir dünyanın inşası için çalışmak suretiyle emanet sorumluluğunun karşılığını yerine getirmektir. İnsana hakikati anlatan ve onu imana davet eden bütün ayetler, yaratanla ilişkide sadakat ve bağlılığı teklif ederken yaratılanlara karşı emanet ve merhamet ahlakını ifade etmektedir. Kur'an ve sünnetin

evrensel ve eşsiz mesajlarını manipüle ve suistimal ederek insanları kandırmak, hakikat emanetine bağlılık duygusunu istismar etmektir. Özellikle hakikatin merkezine kendini koyarak vahyi ötelemek, kendi söylem ve sloganlarını Kur'an ve sünnetin ilkelerinin önüne geçirmek, din adına kendi hezeyanlarını gerçek gibi lanse etmek, hakikat emanetine hıyanetin açık şeklidir. Bu manada Allah'a olan imanını her şeyden üstün tutan Müslümanları yanıltmak için, Kur'an ve sünnetin mesajlarını şahsi menfaatlerine alet etmek, istismarcıların özellikle kendilerini temize çıkarma ve meşruiyet sağlama adına yaptıkları en büyük hıyanettir. Nitekim Rabbimiz "Aldatıcılar sizi Allah ile aldatmasın." (Lokman, 31/33; Fatır, 35/5.) buyurarak başta şeytanın kandırma yöntemleri olmak üzere, geçmişten geleceğe, din istismarcılarının, vahyin aydınlık ilkelerinin arkasına sığınarak fesat çıkarma gayretlerini ifşa ve müminleri ikaz etmektedir.

Yerler, gökler ve bu ikisi arasındaki her şey, emrine mu-sahhar kılınması karşılığında insana emanettir. Bütün canlılar dünyasıyla, hava, su, toprak ve bütün bitki çeşitliliğiyle yeryüzü, imar ve ıslah mükellefiyetiyle insana emanettir. Yeryüzünün imar ve ıslahı için öncelikle bu bilince sahip olmak önemlidir. Dinî söylem, iddia ve argümanlarla yola çıkanların samimiyet sınavlarından biri de yeryüzünün imar ve ıslahı açısından buldukları konum ve takındıkları tavırdır. Dolayısıyla FETÖ'nün yaptığı gibi bir yandan alabildiğine dini referansları kullanarak dindarlık gösterisi yapmak diğer yanda gücüne ve teknolojisine güvenerek zalimlik ve zorbalıkla yeryüzünün zenginliklerini talan eden, ekolojiyi tarumar eden, tabiatı tahrip edenlerle iş tutmak, onların emellerine hizmet etmek açık bir hıyanettir. FETÖ, DEAŞ vb. yapıların en vahim boyutu, hıyanet ettiği kavramlar üzerinden kandırdığı insanlarla küresel odakların kirli çıkarlarına hizmet etmektir.

Dünyada güzel ahlak, adalet, merhamet gibi değerler ve erdemler imanın karşılığında insana emanettir. Bu manada, kendi gibi düşünmeyenlerin hakkını gasp ederek emeğini ve alın terini müntesiplerine helal görmek, adalet emanetine hıyanettir. Kendinden olmayanlara karşı acımasız ve vicdansızca muamelede bulunmak merhamet emanetine hıyanettir. Dışa dönük yüzüyle nezaket ve zarafet gösterisi yaparken gerçekte uygulamalarıyla kin, nefret ve ötekileştirmeyle meşgul olmak, müminin emanet olarak kuşanması gereken güzel ahlaka dair bütün kavramlara hıyanettir.

Peygamber Efendimiz; “Hiçbiriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz.” (Buhari, İman, 7.) hadis-i şerifi ile kardeşlik hukuku ve insanlık erdemine dair ölçüyü açıkça ilan ederken söz konusu ahlaki kuşanmayı ve yaşatmayı âdeta Müslümanlara emanet olarak bırakmıştır.

Sahip olunan mal, evlat, sıhhat gibi zenginlikler, mülkün sahibinin istediği şekilde tasarrufta bulunmak ve şükretmek üzere insana emanettir. Kadim zamanlardan modern dönemlere insanın en talihsiz yanılışı, dünyaya dair şeylere gerçek sahibi gibi yaklaşması ve söz konusu dürtünün ayartmasıyla insani ilkeleri terk ederek azgınlaşmasıdır. Oysa insanın sahip olduğu her şey hesaba çekileceği birer emanettir. Bu meyanda insanlararası ilişkilerde, eşyaya dair tasarruflarda, sözleşme ve taahhütlerde de imandan kaynaklanan bir ahlak ve sorumluluk olarak emanet bilinci öne çıkmaktadır.

Karmaşık sebeplere sahip küresel sıkıntuların dünyayı kuşattığı ve bunun karşılığında iyilik adına bireysel çalışmalarla beraber organizasyonların öne çıktığı bir dünyada emanet ahlakı daha önemli hâle gelmektedir. Zira bugün eğitimden sosyal yardımlaşmaya kadar pek çok alanda, kamusal teşkilatlar

ya da sivil toplum kuruluşları marifetiyle insani faaliyetler yapılmaktadır. İşte tam da bu noktada emanet kavramı İslami, insani, hukuki bir duyarlılık olarak olmazsa olmaz hâle gelmektedir. Bu manada, organizasyonlara teslim edilen zekât, sadaka ve iyilik adına yapılan bütün yardımlar hem hayır sahiplerinin hem de muhtaçların emanetidir. Bu emanetlerle ilgili en küçük bir ihmal ve dikkatsizlik, suistimal ve hıyanetin en kötüsüdür. Diğer yandan kamusal alanda gerçekleştirilen bütün tasarruflar da emanet bilinci ve ahlaki konusunda büyük bir hassasiyeti zorunlu kılmaktadır.

Emanete riayet konusunun ahlaki ve hukuki boyutunun yanında itikadi bir yönü de vardır. Kur'an'ın anlattığı insan tipleri içinde en sinsi ve fark edilmesi zor olan münafık karakteri tanıtan Peygamber Efendimiz, onun birkaç bariz özelliğinden birinin de “emanete hıyanet” (Müslim, İman, 7.) olduğunu, “emanete riayet etmeyeninin imanının olmayacağı”nı, (İbn Hanbel, Müsned, 3/134.) beyan etmektedir. Bu meyanda; “Ey iman edenler! Allah’a ve Peygamber’e hainlik etmeyin. Bile bile kendi (aranızdaki) emanetlerinize de hainlik etmeyin.” (Enfal, 8/27.) ayeti de emanete riayet hususunda açık bir ilahi fermanıdır.

Başta hakikat ilkeleri olmak üzere bütün insani değerlerin istismarı, emanete hıyanetle başlamaktadır. Bu manada FETÖ, önce emanet bilincini ve ahlakını istismar ederek insanları kandırmış, deşifre olunca da müminin en temel ahlakı olan güven duygusunu zedelemek suretiyle en büyük kötülüğü yapmıştır. Söz konusu tahribatı el birliği ile onarıp emanet bilinci ve ahlakını daha güçlü şekilde ikame etmek için var gücümüzle çalışmak, diğer yandan kavramlarımızı istismar edenlere karşı feraset ve duyarlılık içinde olmak hepimiz için inancımız ve geleceğimiz açısından ihmal edilemez bir sorumluluktur.

DİNİ DUYGULARIN İSTİSMARI

Prof. Dr. Asım YAPICI
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi

Genelde din ve değerlerin, özelde din duygusunun istismarı hakkında konuşmak hem kolay hem de zordur. Çünkü bir açıdan istismar olarak algılanan davranışlar bir başka açıdan bu kategoride görülmeyebilir. Dahası konuşma ve eleştirinin şehvetiyle hemen her şeyi istismar olarak değerlendirmek mümkün olduğu gibi suskunluk ve titizlikle “Hayır, burada istismar yok.” da diyebiliriz. Tam da bu noktada sormak gerekir: İnanç ve din istismarı ne demektir? Bunlar nasıl ve hangi formlarda ortaya çıkar? Dinî konularda istismar eden ve istismar edileni güdüleyen temel faktörler nelerdir? İstismarcı, istismar ettiği kişileri yani kurbanlarını nasıl etkilemektedir? Bu sorulara cevap bulabilmek için insanın en mahrem alanı olan duygu konusuna temas etmek gerekir. Bu da bizi doğal olarak dinî duygunun ne olduğu meselesine götürmektedir.

Her din, beraberinde getirdiği inanç, ibadet ve ahlak esaslarıyla kendine özgü bir değerler sistemi kurar. Bu değerler sistemini kabul etmek belli bir dünya görüşünü benimsemek ve ona göre davranmak demektir. Bu arada, ısrarla vurgulamak gerekir ki iman etmek dinin temel prensiplerini sadece kabul ve ikrardan ibaret değildir. Çünkü iman etmek, özünde Allah’a duygusal ve zihinsel olarak bağlanmak, dahası bu

bağlılığı kalbin ve gönlün en mahrem yerlerinde yaşayabilmektir. "... İman henüz gönüllerinize tam olarak yerleşmedi." (Hucurat, 49/14.) ve "... Allah'ın adı anıldığı zaman kalpleri ürperir." (Enfal, 8/2; Hac, 22/35.) mealindeki ayetlerde din duygusunun imanın merkezinde yer aldığını görmekteyiz. Buradan hareketle dindarlığı samimiyetle bağlanan dinî inançların davranışlara yansımaları olarak değerlendirmek mümkündür.

Bireyin bir dine inanması, bağlanması ve dindarlığı birbiriyle karşılıklı etkileşim içinde içsel (psişik) ve dışsal (çevresel) faktörlerden beslenerek tezahür eder. İçsel nedenler "içten içe", dışsal nedenler "dıştan içe" doğru şekillenir. Her hâlükârda inanç ve dindarlık, insanın iç dünyasında ortaya çıkar. İç dünya ise duygu ve tecrübenin hissedildiği ve yaşandığı bir alandır. Korku, kaygı, suçluluk, pişmanlık, umut, sevgi, acıma ve merhamet gibi olumlu ya da olumsuz tüm duygular dinî bir renge ve muhtevaya bürünebilir. Dahası, dindarlığı harekete geçiren temel psikolojik süreçlerin başında acizlik, çaresizlik ve fanilik duygularının olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu bağlamda ölüm ve ölümden sonraki yaşama yönelik korku ve ümit duygularının inanan insanın hem dinî hayatını hem de günlük yaşantısını etkilediğini söylemek durumundayız. Hassaten cezalandırılma korkusu, affedilme umudu ve cennete ulaşma arzusu, dindar insanların ruh dünyalarını kuşatıcı bir özelliğe sahiptir. Sadece uhrevi bakımdan değil dünyevi olarak Allah'ın ceza ve mükâfat vereceği inanç ve beklentisi de insanları ruhen etkileyen bir gerçekliktir. Özellikle dünya ve ahirette Allah'ın sevgisini kaybetme ve azapla korkutma söylemi, dinî duyguyu harekete geçiren bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tarihte olduğu gibi günümüzde de inanç ve din maalesef en çok istismar edilen konuların başında gelmektedir. İnsanın en ulvi duyguları içinde yer alan din duygusunun en azından sekiz şekilde istismar edildiğini söylemek durumundayız. Bunları en basitinden en karmaşığına doğru şöylece sıralayabiliriz:

1) Dilenci İstismarı: Toplumda dilenci olarak tanımlanan kişiler “Allah kaza bela vermesin.”, “Allah sevdiğine bağıslasın.”, “Allah ne muradınız varsa versin.”, “Allah çoluğunun çocuğunun yüzüne baksın.”, “Allah’ım seni darda koymasın.” gibi etkileyici dua cümleleriyle inanan insanların dinî duygularını harekete geçirerek maddi yardım talebinde bulunurlar. Anlaşılacağı üzere burada da din duygusunun istismar edilmesi söz konusudur. Ancak bu istismar şekli, dinî duygu istismarının en az zararlı, hatta en kibar formu olarak değerlendirilebilir.

2) Yalan Yere Yemin İstismarı: Ticaret erbabı başta olmak üzere hemen hemen her meslek grubunda ve ikili ilişkilerde “vallahi”, “billahi”, “Allah şahit” vb. ifadelerle, yani Allah’ın adını anarak yalan söylemek bu kapsamdadır. Yalan yere yemin edenler, dinî kavramları ve din duygusunu kullanarak muhataplarını etkilemeye, ikili ilişkilerinde kârlı çıkmaya gayret ederler. Yalan yere yemin istismarı o kadar sıradanlaşmıştır ki gündelik hayatın hemen her yerinde sıklıkla rastlanan bir olgudur.

3) Sahte Hoca İstismarı: Toplumda “cinci”, büyücü”, “muskacı” vb. isimlerle anılan şahısların istismarı bu kapsamdadır. Bahsi geçen şahıslar hasta olan, darda kalan, maddi ve manevi sıkıntı içinde kıvranan insanları cin tasallutundan, sihir ve büyüden, nazar ve kem gözden koruyacaklarını hatta iş, eş ve çocuk sahibi olmalarını kolaylaştıracakları

iddiasındadırlar. Halk arasında göreceli olarak şöhret bulan bu şahısların metafizik âlemlerle temas kurabildikleri sıklıkla söylenmekte, derdine deva arayanlar da yaşadıkları çaresizlikle baş edebilmek için onların kapısını çalmaktadır. Mütedeyyin, inançlı ve maneviyatlı kişiler, bilhassa kadınlar sahte hocalarla temas kurmakta, neticede maddi, manevi ve cinsel istismara maruz kalabilmektedirler. Eğer cinsel istismar yoksa diğer istismarlar basın yayın ve sosyal medyada ifşa olunmadığı için mağdurların dinî ve manevi duyguları istismar edilmeye devam etmektedir.

4) Dinin Metalaştırılması İstismarı: Aşk, sevgi ve merhamet dâhil her şeyin pazara çıkarıldığı postmodern dünyada din ve dinî duygular da metalaşmaktadır. Hassaten oldukça karmaşık kelimeli ve fıkhi problemlerin ya da gündeme getirilmeyecek kadar basit dinî meselelerin TV’lerde ya da sosyal medyada ulu orta tartışılması, hem dindarların hem de dindar olmasa bile inançlı kişilerin zihinsel ve duygusal şaşkınlık yaşamasına, dinî konulardan ciddi şüphe duymasına neden olmaktadır. Yapılan tartışmalar reyting aldıkça program yapımcıları kârlı çıkmakta, ancak izleyicilerin dini duyguları ya saflığını kaybetmekte ya da taklidi dindarlığa sıkıca sarılmak suretiyle dogmatizmin kışkacına düşmektedir.

5) Siyasal Nüfuz İstismarı: Genellikle politikacıların, yöneticilerin ve bürokratların dindar olmadığı hâlde makam, mevki ve siyasi rant için dinî söylem ve eylem içinde olmasıdır. Bu bağlamda siyasal nüfuz istismarının farklı biçimlerde tezahür ettiğini görmekteyiz. Siyasal nüfuz istismarı yoluyla “vebaldir”, “günahtır”, “uhrevi cezası vardır”, “Allah ahirette bunun hesabını sorar” vb. ifadelerle dindar insanların dini duyguları istismar edilmektedir.

6) Dinî Grup Lideri İstismarı: İnsanlar çok farklı nedenlerle dinî gruplara katılmaya eğilimlidir. Özellikle masum insanların “dini daha iyi yaşamak, günahlardan korunmak, imanlarını ve ahiretlerini kurtarmak” arzusuyla dinî gruplara (cemaat ve tarikat) mensup oldukları yapılan çalışmalarda tespit edilen bir husustur. Hoca, şeyh, lider vb. isimlerle adlandırılan kişiler vaaz ve sohbetlerinde bazen ahiret, hesap ve cehennem bazen de ideal Müslüman ve ideal toplum temalarını ön plana çıkartarak mensuplarının ruh dünyalarında derin izler bırakmaya gayret ederler. Belli bir dinî grup, yapı ya da cemaat etrafında örgütlenen kişiler de bunlara gönülden bağlanırlar. Esasen bu bağlılığın, onları ahirette kurtaracağı teması dinî grup içinde sıklıkla işlenir. Böylece, dinî grup lideri ve onun etrafındaki birinci halka ekonomik, sosyal ve siyasi güç devşirmeye başlar. Farklı gaye ve yapılarda ortaya çıksalar da FETÖ ve DAESH terör örgütleri Allah adına insanları sömürmüştür. Teröre bulaşmamış olan pek çok dinî oluşumda da yine din duygusunun istismar edildiğini görmekteyiz. Dinî grubun lideri, şeyhi ya da otoritesinin işaretiyle oy verme ya da oy vermeme davranışı da bu kapsamdadır.

7) Mehdilik İstismarı: Genellikle dinî grup liderlerinin ya bizzat kendileri ya da çevreleri tarafından mehdi olarak ilan edilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda, ahir zamanda mehdinin yolundan gidenlerin kurtuluşa erecekleri, gitmeyenlerin ise hüsrana uğrayacakları fikrinin çok çeşitli kanallarla işlendiği görülmektedir. İnanan insanların dinî duygularının en çok mehdi istismarında yaşandığını söylemek mümkündür. Tarihsel süreçten günümüze toplumsal kargaşa, iç savaş, bölünme ve emperyalistlere hizmet gibi çok çeşitli olumsuzlukları beraberinde getiren mehdi inancı umut, değişim, kurtuluş ve huzur arayan masum insanların din duygularının istismarı üstüne kuruludur.

8) Din İstismarının İstismarı: Bunu toplumda farklı şekillerde tezahür eden din istismarlarını gündeme getirmek suretiyle ekonomik, politik ve sosyal açıdan kârlı çıkmaya çalışmak şeklinde tanımlamak mümkündür. Burada özellikle: “Dikkat edin! Sizi Allah ile aldatıyorlar.” diyerek inanan insanların yeni bir aldatmanın içine çekerek güç ve prestij devşirmeye çalışmak söz konusudur. Son derece karmaşık bir yapı ve muhteva arz eden bu istismar şeklinin gerek tespiti gerekse bununla mücadele son derece zordur.

Bu noktada yeni bir soruya daha ihtiyacımız var: Dinî inancında, yaşantısında ve davranışlarında samimi olan bir kişi gündelik hayatın akışı içindeki dinî söylem ve eylemlerinde din istismarı yapmış olur mu? Kanaatimce bu soruya cevap verebilmek için “niyet” ve “arzu” kavramlarına müracaat etmek gerekir. Daha açık bir ifadeyle, zaten dindar olan bir kişinin dinî yaşantısının kamusal alanda görünür olması doğal mıdır, yoksa yapay mıdır? O kişinin böyle davranmasındaki niyet ve arzusu nedir? Bu soru, bireyi harekete geçiren güdülerin iç kaynaklı mı yoksa dış kaynaklı mı olduğu hususuyla yakından ilişkilidir. Şayet kişi saf ve temiz bir şekilde sadece Allah rızası için dinini yaşıyorsa onun bu yaşantısı sosyal dünyada fark edilse bile herhangi bir istismardan bahsedilemez. Ancak sosyal, politik ve ekonomik anlamda maddi ve manevi bir beklenti içindeyse yani arzu ve niyeti sırf dinî değilse inanan insanların dinî uygulananın istismarı denilen durumla karşılaşmaktayız. Bu durum en başta belirttiğimiz noktaya uzanır. Neyin istismar olduğu ya da olmadığı meselesini ayırt etmek sanıldığı kadar kolay değildir.

Burada bahsedilen istismar tiplerine dikkat edilecek olursa şunları söylemek mümkündür: Bazen acziyet, bazen merhamet, bazen umut ancak çoğunlukla korku duyguları

harekete geçirilerek insanlar duygusal bakımdan ikna edilmekte, böylece psikolojik açıdan kontrol edilmeye hazır hâle getirilmektedir. Dinî duygulardan biri ya da birkaçı birlikte de devreye girebilmektedir. İleri düzey istismarlarda özellikle günahkârlık, şeytanın hileleri, Allah'ın gazabı ve cehennem temaları ile dinî korkular uyandırılmakta, daha sonra kurtuluş için sunulan reçeteler devreye sokulmaktadır. Son tahlilde, din istismarcısının kendine, grubuna ve ideolojisine fayda sağlamak için bilerek ve isteyerek inanan insanların dini duygularını etkileyip yönlendirdiğini görmekteyiz.

Dini duyguların istismarını bütünüyle yok etmek mümkün değildir. Ancak istismarı en aza indirmek için sağlam ve sahîh bir din eğitimiyle birlikte toplumsal bilincin geliştirilmesi gerekir. Bu konuda DİB, YÖK ve MEB başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, ayrıca STK'ların kesintisiz süregiden çalışmalarına ihtiyaç vardır. Bu çalışmalarda dinin insan ve toplum için anlamı ve işlevi ön plana çıkarılmalı, dahası tek tek her bireyin psikolojik açıdan güçlendirilmesi hedeflenmelidir.

DİN İSTİSMARININ DİJİTAL YÜZLERİ

Kaan H. SÜLEYMANOĞLU

Bütün mutsuzluklar yalanla başlar, talanla son bulur. Yalan pek çok yüze, pek çok maskeye sahiptir. O, yanlışları doğru, doğruları yanlış göstermek suretiyle eşyanın tabiatına bir saldırı girişimidir. Bir yerde yalan söylenmeye başladığı andan itibaren kötülük larvaları etrafa yayılmaya başlar ve çürüme, durdurulması imkânsız bir şekilde çoğalır. Yalan, yanlıştan daha ağır bir çürümedir. Yanlış düzeltilebilir ama yalan, yayından çıkan bir ok gibi durdurulamaz, geri döndürülemez. Sahibinden ayrıldıktan sonra onun nerede ne iş gördüğünü kimse bilemez. Akşamdan sabaha dünyayı dolaşır, uğradığı yerde cirminden büyük ateşler yakar. Bir meşruiyet aracı olarak yalan, yeryüzünde hâlihazırda nefes alıp veren bütün kötülüklerin gizli iş birlikçisidir. Onun olmadığı yerde hiçbir kötülük sürdürülebilirlik kazanamaz. Savaşlarda öldürülen çocuklar, yerinden yurdundan edilen mazlumlar, kirletilen doğa, yıkılan yuvalar, kıtalar dolaşan sömürgecilik, emanete hıyanet, hak gaspları... İyice düşünüldüğünde bunların hepsi yalanla başlayan, yalana yaslanan ve yalanla sürdürülen kötülüklerdir.

Montaigne, dünyaca ünlü eseri Denemeler’inde “Gerçek gibi yalanın da tek bir çehresi olsaydı onu daha dostane karşılardık çünkü yalancının söylediğinin tam tersi, mutlak doğru

olurdu. Oysa gerçeğin zıddı, binbir yüze ve sonsuz bir alana sahiptir.” derken ne kadar haklıdır. Yanlışlar kendi başlarına güçsüzdür. Onları tehlikeli kılan, doğruluk maskesini takmaları, doğruluğun ses tonunu kullanmalarıdır. Çünkü insanlar doğruluk karşısında savunmasızdırlar. Bu gerçekten hareketle denilebilir ki İslam düşüncesinin de asıl düşmanı onunla açıktan zıtlasma içinde olan görüşlerden daha çok, onun örtüsüne bürünmek suretiyle özünü zedeleyip kuyusunu kazan yaklaşımlardır. Doğrusu, Allah’ın dini karşısında kişi sadece kendi kuyusunu kazar, kendi geleceğini mahveder. Yine de bu tür fırsatçıların toplumsal hayatı ifsat ettiğini, oluşturdukları küçücük sapmaların tarihin büyük akışı içinde devasa ihtilafların ve husumetlerin ortaya çıkmasına sebep olduğunu unutmamak gerekir.

Bugün içinde yaşadığımız dünya, tarihte eşi benzeri görülmemiş iletişim imkânlarını beraberinde getirdi. Dört bir yanımız görünmez kablolarla dolu. Dünyanın öbür ucunda bir dal kırılrsa çıt sesi anında kulaklarımıza doluyor. Medyanın bireyselleşmesinin ardından iyilik gibi kötülük de ışık hızıyla dolaşma imkânı kazandı. Öncelikle şunun altını çizmeliyiz: Artık, medya dediğimizde aklımıza radyo veya televizyon gelmiyor. Geçtiğimiz yüzyıl, dünya, medyanın tekelleşmesine şahit olmuştu. Şimdilerde bireyin medyalaşmasıyla karşı karşıya. Herkes kendi kamerasını elinin altında taşıyor, herkes kendi mikrofonunu ve klavyesini yanında gezdiriyor. Aslında bütün bu baş döndürücü gelişmelerin tarihi çok da eski değil. 1990’lı yıllardan itibaren hızla gelişen internet teknolojisi; iş hayatını, eğitim ve iletişim kabullerini tümünden altüst etti. Hızlı veri aktarımı ve bilgi paylaşımı sadece bilimsel verilerin ulaşılabilirliğini, teknolojinin gelişip spesifik bir hâl almasını değil; iyi kötü ayrımı olmaksızın her düşüncenin kısa sürede dünyayı dolaşması sonucunu getirdi.

Bu yeni medya toplumu, katılımcıların kendilerini özel hissettiği, seslerini kolayca duyurabildiği, hızlı, açık bir iletişim platformu olarak kolayca kabul gördü. Medya, yükselişe geçen bu hayat tarzının yeni sosyalleşme mekânları oldu. Ne şirketler ne fikrî kuruluşlar bu yeni mekâna bigâne kalabildi. İnternet dünyasını yok saymak, yadırgamak, kınamak sonucu değiştirmede. Bugün yaygınlaşan internet altyapısıyla ve oluşan kolektif refleks kültürüyle yepyeni bir dünyanın önünde durmaktayız. Neredeyse bütün insanlık çevrim içi durumdadır ve sürekli bildirimler tarafından dürtülmektedir.

Artık, insanoğlu, tarım toplumundaki zor yaşam koşullarından çok uzakta, gittikçe kolaylaşan ve zenginleşen bir hayatın içindedir. Bu konforun elbette bir bedeli olacaktır. Bedel, muhteris üretim bantlarının sonunda insanın daima almaya, kullanmaya hazır, ağzı açık hâlde beklemesiyle ödenecektir. İlgiler, hayranlıklar bulaşıcı bir hastalık gibi insandan insana, toplumdan topluma yayıldı hatta medya ve iletişim araçları sayesinde kıtalar arası yolculuklara çıktı.

Doğal olarak bu atmosfer, kendine mahsus kültürünü de beraberinde getirecekti. Avatarlar, takma isimler, filtreler; peşinen kabul edilmiş bir yalan uygarlığının ayak seslerinden farksız. Haberleşmenin bu kadar etkin kullanıldığı, insanların bu kadar yoğun zaman geçirdiği bir mecranın tüccarlar ve istismarcılar tarafından boş bırakılması zaten beklenemedi. Nitekim bu uçsuz bucaksız, sisli iletişim ortamı, din ve dindarlar için de yeni bir imtihanın başlangıcı oldu: İstismar ağları. Bu ağlar, insanların en temel ihtiyaçlarını “kullanmak” konusunda en ufak bir vicdan azabı taşımayacaktı.

Peki, nedir insanın en temel ihtiyacı? Her ne kadar dijital dünyadan ve bin yıllardır süregelen alışkanlık kalıplarının değişmesinden söz etsek de insan için değişmeyen bir hakikat vardır: Din ve inanç ihtiyacı. Din, tarih boyunca insanların

hayati sorularına cevap vermiş, onların ontolojik huzursuzluklarını gidermiş ya da onları teselli etmiştir. Ayrıca toplumsal hayatı biçimlendiren kültürün temel bileşeni olarak hayatın açık ya da örtülü pek çok yönüne imzasını atmıştır. Bu açıdan tarih boyunca insanların mütemadiyen bir inanç etrafında kenetlenildiğini, modern seküler dönemlerde bile bu alışkanlığın devam ettiğini; sadece mabetlerin yerini farklı mekânların, söylemlerin yerini farklı sözlerin aldığını görürüz. İnancın toplumsal hayata nüfuz eden ve onu rehabilite eden, sağaltıcı etkisi tartışmasız bir gerçek. İnanma ihtiyacı çok derinlerde yatan bir güdü. İlkel bir kabile üyesinin gök gürültüsü karşısında yaşadığı korku ile modern dönemde bireyin hayatın anlamı veya anlamsızlığı karşısında içine düştüğü sarsıntı birbiriyle akrabadır.

İnsanlar aynı şeylere inanmanın, aynı şeylerden endişe etmenin ve aynı geleceğe doğru yürümenin verdiği konforu hiçbir zaman terk etmemişlerdir. Din, hem bireysel huzurun hem de toplumsal barışın olmazsa olmazıdır. Bununla birlikte tarih boyunca toplum nezdindeki itibarını kullanarak onu istismar edenlerin daima olduğunu görürüz. Örneğin Cenab-ı Allah, Kur'an-ı Kerim'de Yahudi din adamlarının din üzerinden yaptığı tacirliği ağır bir dille eleştirir ve Müslümanlara asla böyle olmamaları konusunda uyarda bulunur (*Mâide*, 5/44). İnsanların ruhsal yaşantıları ve öte dünya inançlarını şekillendiren din, hayat ve ölüme dair söylemleriyle aslında bireyin tabi olduğu en güçlü otoritedir. Çünkü bu otoritenin kaynağı Yüce Allah'tır. Dinin böylesi güçlü bir otorite olması, onu istismarcıların elinde tehlikeli bir silaha dönüştürebilmektedir. Neden mi? Çünkü dinin insanla ilişkisi daima yorum aracılığıyla olmuştur. Yorum insanla kutsal arasında kurulan bir anlam köprüsüdür. O olmadan çıplak elle vahye dokunmak imkânsızdır. İstismar işte bu yorum aralığında ortaya çıkmakta, kişiyi kutsal karşısındaki masumiyet anında yakalamaktadır.

Din istismarı, dünyevi çıkarlar için kutsala atıf yapmanın her çeşidini ihtiva eder. İnsanların en masum yanları onların Yaradan ile aralarındaki ilişkidir. Bu ilişki; kişiye, yaşa, kültüre ve duygu durumuna göre değişir; bazen korku bazen sevgi merkezli olabilir. Çünkü inanç, hayatın bilinemez yönlerini açıklayan bir kandildir. Onun kaynağı vahiydir. İlk muhatabı kalptir. İnsan önce inanır, sonra inancını rasyonalize eder. İnanma ihtiyacı, çok temel fitri bir duygudur. İşte bu dokunaklı alanda insan korunaksızdır. Kur'an, hadis, peygamber gibi kurucu kavramlar, insanların zihninde dokunulmaz, itibarlı bir yere sahiptir. İstismarcı, bu itibarı kullanarak düşüncelerine meşruiyet sağlamak ister. Kimi bunu ekonomik kazanç elde etmek için, kimi güç ve imtiyaz devşirmek için yapar.

Bugün istismar, piksellerde dalgalanmaktadır. Dijital mecralarda dinî imge ve unsurlar istismar aracı olarak dolaşıma girdiğine; genç yaşlı, kadın erkek, eğitimli eğitimsiz, her kesimden insanı etkilemeye çalıştığına şahit oluyoruz. Geçmişte marjinal buldukları için toplum nezdinde kabul görmeyen, kendine alan bulamayan nice fikrî akım, ayrılcı düşünce ve şiddet yanlısı görüş; dijital dünyanın sağladığı imkânlar sayesinde kendine geniş bir etkinlik alanı bulmuş oldu. İstismar, yalanın en ileri merhalesidir. Dinin herhangi bir menfaat için araçsallaştırılması, bir dine dışarıdan verilebilecek tahribattan daha büyüktür. Bu mecralarda dinin, bazen birkaç like bazen de taraftar toplama uğruna değersizleştirildiğini görürüz. Unutmamak gerekir ki dijital mecrada bir yalanı veya istismarı ayakta tutan güç, ona gösterilen ilgidir. Bu konuda Müslüman bireye düşen görev; onun toplumsallaşmasına katkı sağlamaktan uzak durmak, kötülüğü yaymamak, aksine onu iyilikle bertaraf etmeye çalışmaktır.

Din istismarı, bir insanın veya toplumun başına gelebilecek en kötü şeydir. Çünkü o, şifalı bir tase gecenin sessizliğinde damlatılmış zehir gibidir. Din ve maneviyat, insanların her zaman muhtaç olduğu, şifa bulduğu bir ilaçken istismarcılar tarafından zehre, şerre dönüştürülür. Dinin dünyevi menfaatler uğruna araçsallaştırılması, güç ve iktidar devşirmenin manivelası olarak kullanılması, yakın tarihte FETÖ yapılanmasından bildiğimiz üzere, toplumun inancında ve belleğinde tehlikeli yaraların açılmasına sebep olur.

Dijital dünyada kontrolsüz şekilde yayılan bilgiler, her Müslüman'ın dikkat etmesi gereken malumatlardır. Dijital dünya, görüntüde insanlar arasında kesintisiz ve hızlı iletişim getirmiştir. Ama onun açtığı kapıdan nitelikli niteliksiz, iyi kötü, doğru yanlış bütün bilgiler hayatımıza dolur. Muhayyilemizi istila eder.

İslam'la ilişkisini ahlak esası zemininde kurmayan kişiler, zamanla istismar için istismarcı ve işletmeci davranışları zaman zaman din adına olağan görebilmekte, nihai amaç için ara sıra hakkın ve hakikatin sümen altı edebileceğini zannetmektedirler. Hâlbuki Müslümanlık, hangi amaca yürüdüğü müzden daha çok hangi amaca nasıl yürüdüğümüzle ilgili bir rehberliğin adıdır. İslam başından sonuna kadar ahlak ve dürüstlüktür. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim ve yol göstericimiz Hz. Peygamber'in (sas) pratikleri, hiçbir amacın hak ve hakikatin, doğruluk ve dürüstlüğün üzerinde tutulmaması gerektiğini bizlere öğretmiştir.

Yazının başına yeniden dönecek olursak yalanla, istismarla elde edilecek hiçbir imtiyaz, insanı ebedi saadete ulaştırmaz. İnsanın insanı aldatmasından önce, insanın kendini aldatması icap eder. Bu yolun sonu daima mutsuzluktur. Ne demiştik? Bütün mutsuzluklar yalanla başlar; talanla son bulur.

YENİ DİNİ HAREKETLER VE RADİKALİZM

*Prof. Dr. Muhammed KIZILGEÇİT
Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

Yeni dinî hareketler 1800'lerde oluşum zemini bulan, 1950'lerden (II. Dünya Savaşı'ndan) sonra ortaya çıkan, 1960 ve 1970'lerden itibaren de yaygın bir ilgi görmeye başlayan ve söylemlerinde coşkun bir dinî, ruhi ve felsefi yaşantı vadeden birbirinden farklı oluşumları ifade etmek için kullanılan bir kavramdır.

Günümüzde insanların, modern hayatın yabancılaştıran ve yolunu kaybettiren etkilerinden korunmak için bir ölçü arayışında olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda yeni dinî hareket (YDH) mensubiyeti ilk olarak, modern dünyada hakikati yaşamak adına zamanı geri almaya dair bir arzuyu yansıtmaktadır. İkinci olarak, bu aidiyet aynı zamanda kadim olan hakikati modern zamana taşıyarak onu çağdaş ve seküler bir düzlemde eyleme/yaşama taşıma isteğini ifade etmektedir. Bu noktada yeni dinî hareketler, moderniteye karşı bir protesto şeklinde nitelenmektedir. Yeni dinî hareketlerin hedefinde kurumsallaştırılmış dinin ve seküler yapının bireyin eliyle yapı bozuma uğratılması söz konusudur. Bu durum “din”e yeninin ve modern bir sosyal yapı olan “hareketin” katılması; “yeni” yani “seküler” olana da “dinin” taşınması ile gerçekleşmektedir. Bunun için de pek çok modern, antimodern hatta bazen postmodern unsurlarla kaynaşır. Yani yeni dinî hareketler

hem moderniteye uyum hem de ona direnmenin unsurlarını içerirler.

Yeni dinî hareketler, oldukça çeşitli bir görünüm arz etmektedir. Bazıları teolojik olarak oldukça tutucu; bazıları katı bir biçimde yenilikçidir. Bir kısmı geleneksel dinler içerisinde ortaya çıkarken diğer bir kısmı birçok karşıt düşünceye sahip inancın bağdaştırılmasıyla senkretik bir görünüm sergilemektedir. Yeni dinî hareketlerin büyük çoğunluğu Avrupa ve Amerika'da ortaya çıkmasına karşın Asya, Afrika ve Latin Amerika kökenli hareketlerin sayısı son yıllarda hızla artmış ve artmaya da devam etmektedir. Yine bazı hareketlerin büyüyerek üye sayılarını artırmalarına karşın, diğer bazı yeni dinî hareketler batını (ezoterik) ve gizemli yapıları dolayısıyla zayıflamış ya da ortadan kaybolup gitmiştir. Yeni dinî hareketlerin bazıları Hinduizm, Budizm ve Hristiyanlık gibi dünya dinleri içerisinde çıkarak gelişme gösterirken bir bölümü ise senkretik ya da her türden inanç disiplini birbirine karıştırarak onlardan yeniden bir sonuç çıkararak/seçmecî (eklektik) bir yapı arz etmektedir. Bundan dolayı bazı yeni dinî hareketler genellikle kökenlerindeki ana dinlerin bir mezhebi veya tarikati olarak görülürler. Buna karşılık bazı yeni dinî hareketler ise kendilerini geleneksel dinlerden ayırma gayreti içerisinde. Bu gayret iki gerekçeyle açıklanmaktadır: Birincisi, yeni dinî hareketler, içinde doğdukları mahalli büyük dinin, insanların zihinlerinde oluşan olumsuz ön yargılarıyla anılmak istemezler. Ana dinin bir mezhebi veya tarikati olmayı küçültücü, ayırıcı ve sınırlandırıcı olarak değerlendirirler. İkincisi ise "sekt/kült" kavramı olumsuz anlamlar çağrıştırmasının yanı sıra hukuki birtakım mahzurları da beraberinde getirmektedir. Yeni dinî hareketler "sekt/kült sapkın gruplar" kelimesinin çağrıştırdığı olumsuzlukları önlemek, çeşitli ülke mahkemelelerinin hukuki takibatından kendilerini kurtarabilmek ve daha

rahat faaliyet yürütebilmek için kendilerinin “sekt/kült” değil, “yeni bir din” olduklarını iddia etmektedirler.

Mutlak otoriteye sahip bir karizmatik lider ve belirli bir ideoloji etrafında toplanma özellikleriyle ön plana çıkan yeni dini hareketler, tarih sahnesine çıkmaya başladıkları ilk andan itibaren sahip oldukları sıra dışı inanç ve ritüeller, üye edinmede kullandıkları yöntemler, kadınlara ve erkeklere biçtikleri roller kadar insan hayatını hedef alan radikal eylemlerle de dikkatleri üzerine çekmeyi başarmışlardır. Nitekim Halkın Tapınağı, Branch Davidian, Güneş Tapınağı, Cennet’in Kapısı ve Aum Shinrikyo hareketleri, başta Amerika olmak üzere Fransa, İsviçre, Kanada ve Japonya gibi ülkelerde gerçekleştirdikleri cinayet, suikast ve toplu intihar şeklindeki şiddet eylemleriyle XX. yüzyılın son çeyreğinde isimlerinden sık sık söz ettirmişlerdir.

Radikalleşme, birçok konuda olduğu gibi din konusunda da aşırılık, uçta olma, sınırda yaşama olarak algılanmaktadır. Bu durum, toplumda kabul gören normal ve anormal kalıplar çerçevesinde ele alındığında problemlilik olarak görülmektedir. Bu kabul, radikalleşmeyi, insanların yaşantısında toplumda istenmeyen, düzeltilmesi gereken bir durum ve bir hastalık olarak yer ettirir.

Türkiye’de faaliyet alanı bulan radikal/marjinal yapılar kült/sekt niteliğindeki yeni dinî hareketlerle karşılaştırıldığında iki türün belirginleştiği ifade edilebilir. Bunlardan birincisi, şiddete başvurmayı temel nitelik olarak belirleyen intihar kültleridir ki bunlar Batı’da uzun zaman hafızalardan silinmeyecek nitelikteki şiddet eylemleriyle gündeme gelmiş Halkın Tapınağı, Branch Davidian, Güneş Tapınağı, Aum Shinrikyo ve Cennetin Kapısı hareketleridir. Öyle ki gerçekleştirmiş oldukları şiddet eylemlerinin büyüklüğünden dolayı

bu hareketler, Batılı araştırmacılar tarafından “büyük beş” (big five) olarak nitelendirilmektedir. Halkın Tapınağı hareketinin lideri Jim Jones ve müntesipleri 1977’de Güney Amerika’da yer alan Guyana’ya göç ederek burada “Jonestown” ismini verdikleri bir yerleşim yeri inşa etmişlerdir. Kendini insanlığa adayın bir din adamı görüntüsünde çalışmalarına başlayan Jones, zamanla kendisinin önce Mesih olduğunu sonra da gök tanrısının var olmadığını, buna karşılık dünyada mevcut olan hastalık, yoksulluk, adaletsizlik ve ırk ayrımı gibi problemleri çözmeye çalışan gerçekte tanrının kendi şahsında var olduğunu iddia ederek “Tanrı benim.” ifadesini kullanmaya başlamıştır. Böylece “güçlü” olmanın hazzını ömür boyu sürdürmek istemiştir. Bunun için de her yolu mübah görmüş ve farklı beyin yıkama uygulamaları sonucunda bütün müritlerini (917 kişi) toplu intihara sürüklemiş ve kendisi de intihar etmiştir. FETÖ liderinin hayat hikâyesini okuyanlar, intihar ihtimali/durumu dışında Jim Jones’un hikâyesinden daha komplike ve daha derin bir kurgu ile karşılaşacaklardır: Adım adım, hem müntesiplerini hem de ilişkili olduğu tüm ağları bütün derinlik ve saplantılı kuşatıcılığı ile sarmalamak ve tekdüze harçayarak tüketmek, FETÖ liderini de diğer tehlikeli yeni dinî hareketlerin liderleri gibi anormal ve patolojik hâle getirmektedir. Halkın Tapınağı’nın bazı derin güçler tarafından sosyal bir laboratuvar olarak kurgulandığı iddiaları hâlen açıklık kazanmamış olsa da FETÖ’nün birden fazla derin güçle hareket ettiği malumdur. Bu kapsamda karşılaştırılacak yapı ve hareketlerden bir diğeri de Branch Davidian kültü ile İşİD’dir.

Branch Davidian Hareketi, Yedinci Gün Adventistleri’nden ayrılarak ortaya çıkmış bir gruptur. Yedinci Gün Adventistleri’nin kökeni ise 1782-1849 yılları arasında yaşamış olan William Miller’a dayanmaktadır. Bilindiği üzere Miller, İsa’nın ikinci gelişinin 21 Mart 1843 ile 21 Mart 1844 tarihleri

arasında gerçekleşeceğini iddia etmiş ve kehaneti gerçekleşmemiş bir liderdir. Hareket uzun bir süre liderlik mücadelesi yaşadıktan sonra David Koresh (1959-1993) kült tarikatının liderliğini elde eder. Koresh, 1991 yılından itibaren kıyamet ve kehanet söylemlerine ağırlık vermeye başlamıştır. Bu söylem doğrultusunda o, dünyanın sonunun Amerika’da kendi grubuna yapılacak bir saldırıyla başlayacağını iddia etmiştir. O, vaazlarında da sık sık artık dünyanın sonunun yaklaştığını ve ebedî kurtuluşa ulaşmak için tek çarenin kendi hareketine mensubiyetle mümkün olduğunu belirtir. Nitekim hareket üyeleri de bu düşünce doğrultusunda kendileri için oluşturdukları Mount Carmel yerleşkesinde yiyecek, silah ve mermi depolamaya başlamıştır. Silahlı faaliyetlerine son vermek üzere Amerikan silahlı kuvvetleri, yerleşkeyi 51 gün boyunca kuşatıp tank ve ağır silahlarla buraya müdahale etmiştir. Bunun sonucunda Koresh de dâhil, 23’ü çocuk olmak üzere 80’den fazla hareket üyesi ölmüştür.

Branch Davidian Hareketi, genellikle İslam coğrafyasında silahlı faaliyetler içinde bulunan IŞİD terör örgütü ile karşılaştırılabilir. Örgüt 2003 yılında Ebu Musa ez-Zerkavi tarafından Cemaatu’t Tevhid ve’l-Cihad adıyla kurulmuştur. 2006’da IŞİD ismini alarak, “Irak İslam Devleti”nin kuruluşunu ilan etmiştir. IŞİD yerel bir örgüt olarak ortaya çıkmasına rağmen Davidian’dan farklı olarak gün geçtikçe küresel bir terör örgütü hâline dönüşmüştür. Kendine has bir yapılanması ve ideolojisiyle diğer terör örgütlerinden ayrılan IŞİD, bireysel ve toplumsal kurtuluşun sadece kendilerine katılımı ile gerçekleşeceği iddiası ve silahlı bir örgüte dönüşmesi açısından Branch Davidian Hareketi’ne benzemektedir. Branch Davidian’ın güvenli alanı olan Mount Carmel’e yerleşme gerekliliği ile IŞİD’in, hüküm sürdüğü topraklara hicret edip “sözde halife”ye biat

etmeyi insanların “inanın” olmalarının ön koşulu sayması, iki yapı arasındaki diğeri bir benzerlik durumudur.

İkinci karşılaştırma, üye kazanmada modern duygusal araçlar kullanan hareketler arasında yapılabilir. ABD’de Tanrı’nın Çocukları adlı kült, D. Brandt Berg tarafından 1961 yılında kurulur. Harekete katılan üyeler Kutsal Kitap’tan birer isim almış ve ardından da komünel yaşamın sürdürdüğü “kolonilere” katılmışlardır. Kolonilere daha sonra “evler” denilmiş ve sayıları 1972’de 40 ülkede 100’ü aşmıştır. 2015’te ise kolonilerin sayısının dünya çapında 90’dan fazla ülkede 1.000’i aştığı ileri sürülmüştür. Hareketin en tartışmalı yönü “Flörtçü Balık Avcılığı” uygulamasıdır. Berg, “Sevgi Hukuku” adı altında evli ya da bekâr fark etmeksizin tüm müntesipleri arasında her çeşit ilişkiyi serbest bırakmıştır. O, özellikle de bayan müritleri, hareketine taraftar ve para kazandırmaları için gayriahlaki uygulamalara yönlendirmiştir. Grupta AIDS salgınının ortaya çıkması üzerine, 1980’lerin sonlarında bu uygulama kısmen terk edilmiştir. “Flörtçü Balık Avcılığı” tekniğinin son yıllarda ülkemizde de farklı illegal örgütler tarafından kullanıldığı haberlere yansımaktadır. Kutsal metinlerin haram kıldığı bir düzlemde dinin araçsallaştırılarak insan iffetinin hazza kurban edilmesiyle gerçekleşen buna benzer uygulamalar, moderniteyi bizden daha önce yaşamış toplumların deneyimlerinden hareketle onun neye tekabül ettiğini ortaya koymaktadır. Hatta daha da ötesi, âdeta her bir bölge ve insan tipolojisine uygun kurgusal bir hareketin/kültün inşa edildiği de ifade edilebilir.

Yeni dinî hareketlere katılımın temel nedenlerinden biri dine eğilimli olmaktır. Yukarıda bahsi geçen hareketler de daha ziyade dine eğilimli bireyi hedef almaktadırlar. Dine eğilimli olmak bir avantaj mı yoksa dezavantaj mı? Bu bağlamda bu

konuyu yeni dinî hareket mensubiyeti açısından ele almak gerekmektedir.

İnsan ruhunun derinliklerinde onu dine yönelten birtakım içsel faktörler vardır. İnsan ve din ilişkisinin farkına varıldığı ilk zamandan itibaren bu ilişkinin kaynağını, boyutlarını ve sonuçlarını ele alıp yorumlayan pek çok açıklama biçimi ortaya konulmuştur. Bell, XVII. yüzyıldan XIX. yüzyılın sonuna kadar devam eden süreci kutsala karşı büyük saygısızlık dönemi şeklinde tanımlamaktadır. Bu süreçte pek çok insan artık dini bir ihtiyaç değil, bir tercih konusu olarak algılamaktadır; inanacaksa bile hangi tanrıyı seçeceğine kendisi karar vermektedir. Batı’da dine karşı olan tutumu “Yükümlülük anlayışından tercih anlayışına geçiş olarak tanımlayabiliriz. Çünkü eskiden yapılması zorunlu görülen şeyler şimdilerde kişisel bir tercih meselesi hâline gelmiştir. Artık insanlar şöyle düşünüyor: Herhangi bir dinî organizasyona katılıyorum çünkü bunu ben istiyorum. Böyle yaparak özel bir ihtiyacımı karşılıyorum. Gittiğim yer, bana istediğim şeyleri sağladığı sürece oraya bağlılığım devam edecek. Ama istediğim zaman da gitmekten vazgeçebilirim. Herhangi bir zorunluluğum yok: Tercih benim!”

Dine eğilimli olma faktörü, bireyin kişilik yapısına, dinin bireyde karşılık bulduğu anlam alanına ve genelde toplumun, özelde de bireyin dinî olana karşı tepkisine/çoğulculuk anlayışına atıfta bulunmaktadır. Yeni dinî hareketlere katılan kişiler, “dünyayı kurtarma” arzusuyla motive edilmektedir. Kadın veya erkek üyeler, dünyanın kurtarılma ihtiyacı içerisinde olduğunu düşünür ve dünyanın felaketlerden kurtarılması için bazı şeyler yapılmasını gerekli görür.

Ülkemizde, bireyin dine eğilimli olması elbette talep edilen bir durumdur. Ülke gerçekliğinde bireyin dine eğilimli

olması kült/radikal yapılarca bir imkân alanı görülmüş ve bu zemin bilerek istismar edilmiştir. İstismar edilen bu durum, toplumsal olarak kısmen, dinî olana mesafe koyma refleksine dönüşmektedir. Batı tecrübesinden hareketle farkında olunması gereken, ülkemizin içerisinde bulunduğu inanç ikliminin, Batı'nın yeni dinî hareketleri benimsemesinden önceki belirsizlik iklimine benzediğidir. Bu belirsizlikte bir taraftan kurumsal dinin yetersizliği/gereksizliği hissettirilmeye çalışılırken (burada hedef İslam dinidir) diğer taraftan da mistik bir anlam olmadan bireyin nefes alamayacağı telkin edilmektedir. Ülkemizin, yeni dinî hareketlerin pazar alanı olması için toplumumuzda anlamsız, belirsiz ve nihilistik bir atmosferin yaşanmasına çalışılmaktadır. Çözüm, istismar neticesinde yıpratılan kavramların, kurumların ve İslam dininin istismara rağmen hakikatini daha güçlü bir şekilde ve ilmî bir nitelikte ortaya koymaktır. İstismarla saldırıya hedef edilen İslam'ın yüzyıllardır tecrübe edilen niteliğinin, Allah (cc), insan ve varlık ilişki niteliğinin emanet, adalet, merhamet ve ahiret üzere kurulduğunu “Müslüman bireyin hayatını sözlerine şahit kılarak” ortaya koymasidir.

Maneviyat arayışının modern yansımaları olmaları bakımından yeni dinî hareketler, Türkiye’de “din” başlığı altında kendilerine geniş bir faaliyet alanı bulamasa da bu hareketler, özellikle Batı ülkelerinde hem dinî hem de kişisel gelişim iddiaları üzerinden oldukça yaygın bir etkiye sahiptir. Ülkemizi ilgilendiren diğer bir durum, yeni dinî hareketlerin bir şube veya bir temsilci üzerinden ülkemizde zemin bulmalarından ziyade kişisel gelişim, fiziksel ve ruhsal arınma iddialarıyla farklı kesimlere ulaşma gayretleridir. Örneğin “geçmişî zihinden silmek,” Sayentoloji Kilisesi Hareketi'nin “dianetik terapi” tekniğine dayanmaktadır. Bu hareketin felsefi yaklaşımına göre geçmişte yaşanan acılar bellekte kayıtlı tutulduğu için

zihinler bulanıklaşmakta ve etkinliğini yitirmektedir. Geçmiş zihinden silmek ve bulanıklaşmış bellekleri eski hâline getirmekle saf tanrısal öz elde edilmiş olacaktır. Fakat hareket bu terapiyi yüksek ücretlerle sunmaktadır. Hem fiziksel hem de ruhsal anlamda bireyin tüm yeteneklerini geliştirdiği iddia edilen meditasyon, Hintli bir guru/lider tarafından eğitildiği iddia edilen Maharashi M. Yogi tarafından kurulan Transdantal Meditasyon Hareketi'nin dualarla başlattığı seanslarıdır. Aydınlanmayı manevi gelişimin merkezine aldığı iddia eden OSHO yayınları temelde tüm doktrinlere ve öğretilere karşı olan Rajneesh Hareketi'nin yayınlarıdır. İlgili kavram ve uygulamalarla ülkemizde de seküler fakat maneviyatçı bir kitle oluşturulmak istenmektedir.

Türkiye ve özellikle ABD olmak üzere Batı örneğinde görülen yeni dinî hareketlerin başansı hareketlerin faaliyetlerinden kaynaklandığı kadar bireyin arayışından da kaynaklanmaktadır. Yapılması gereken şey, kişi, henüz yeni dinî hareketlerin pazarında tüketilmeden, sahil olan dinin bütün kuşatıcılığının doğru kurumlarla kendisine ulaştırılmasıdır.

DİNİ TAHRİP HAREKETİ OLARAK FETÖ

*Dr. Mehmet Nur AKDOĞAN
DİB Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı*

İslam, Yüce Allah tarafından Hz. Peygamber'e (sas) gönderilen son dindir. Bu dinin, üzerine bina edildiği üç ana unsuru vardır. Bunlardan ilki inançtır. İman esasları olarak da bilinen bu husus, dinin temelini oluşturan uluhiyet, nübüvvet, ahiret gibi hakikatleri kapsamaktadır. İkincisi, ibadetlerdir. Bunların özü Yüce Allah tarafından belirlenmiş olmakla birlikte Hz. Peygamber (sas) tarafından ayrıntıları ve keyfiyeti bildirilmiştir. Üçüncüsü ise kişinin Yüce Allah ve mahlukatla münasebetlerini düzene koyan ahlakıdır. Bu esaslar, birbirinden bağımsız gibi görünse de aslında aralarında güçlü bir bağ vardır. (Ali Bardakoğlu, Yüzleşme, s. 137-138.) Dolayısıyla bunlardan birinin eksik olması, kişinin din binasını harabeye çevirecektir.

Yaklaşık yarım asır süresince din kisvesine bürünüp toplum içerisine fitne fesat tohumları eken FETÖ, 15 Temmuz'daki hain kalkışmayla, milletimizin dinî hassasiyetlerine de darbe indirmiştir. Meşum yapının dinî değerlerimiz ve insanımız üzerinde yaptığı tahribat çok boyutludur. FETÖ, yıllar yılı kendisini bir "dinî hareket", dahası "cemaat" olarak tanımlamış ve dini kendisi için bir maske olarak kullanmıştır. Bu yolla toplumumuzun İslam'a gösterdiği teveccühü, kendisi için rant kapısı hâline getirmeyi amaçlamıştır.

FETÖ'nün din üzerindeki tahribatını anlamak için bu yapının temel bazı söylem ve eylemlerine daha yakından bakmak isabetli olacaktır.

İtikat alanındaki tahribat

FETÖ lideri, din istismarının en belirgin örneklerini inanç alanında uygulamıştır. Başta Allah inancı olmak üzere Peygamber, melek, gayb konularına yoğunlaşarak bunlar aracılığıyla kendisine kutsiyet kazandırma çabası içine girmiştir. Bir taraftan kurgusal anlatılarla kendisine “seçkinlik” kazandırma gayreti içerisinde olan örgüt lideri, diğer taraftan bağlılarının itaatini perçinleyerek yapı içerisindeki konumunu tahkim etmeye çalışmıştır.

Örgüt lideri, İslam'ın temel ilkeleriyle hiçbir şekilde bağdaşmayan iddialarına Hz. Peygamber'le (sas) hem uykuda hem yakazaten görüşülebileceğini, ondan emir ve talimatlar alınabileceğini ifade ederek yenilerini eklemiştir. Böylece kendisiyle Yüce Allah ve Hz. Peygamber (sas) arasında gizli bir bağın varlığını hisas ederek örgüt müntesiplerinin, verilen talimatlara kayıtsız şartsız teslim olmalarını hedeflemiştir. Hz. Peygamber'le ilgili hezeyanlarını daha da ileri götüren bu şahıs, Hz. Peygamber'i (sas) bazen -haşa- örgütün müfettişi bazen örgüt mensupları uyuyunca onların üzerini örten -haşa- bir hizmetkâr gibi tanıtmıştır.

FETÖ'nün inanç alanında yaptığı en büyük tahribatlardan biri de hiç şüphesiz dinler arası diyalog çalışmalarıdır. Örgüt, bu faaliyetler kapsamında, farklı din mensuplarına karşı “hoşgörü”, “diyalog” ve “ılımlı İslam” söylemleri arkasına gizlenerek kelime-i tevhidi tahrife yeltenmiştir. Bu bağlamda başka din mensupları için “Lâ ilâhe illallâh Muhammedün Resûlullâh” cümlelerinin ikinci bölümü olan “Muhammedün

Resûlullah” cümlesini ikrar etmeyi zorunlu görmemiştir. Aynı şekilde örgüt, bu söylemlerini destekler nitelikte bir faaliyet olarak kilisede okudukları ezandan “Eşhedu enne Muhammeden Resûlullah” ifadesini çıkarmış ve sözde hoşgörü mesajı vermeye çalışmıştır. Oysaki böyle bir söylem, İslam’ın temeli olan kelime-i tevhidi parçalamaya çalışmak anlamına geldiği gibi kendilerinin de hak ve hakikatten ne kadar uzak olduklarını göstermiştir.

Örgütün en fazla istismar ettiği alanlardan bir diğeri de rüyalardır. Rüya, örgüt içerisinde önemli referanslardandır ve güçlü bir ikna yoludur. Bu vasıta ile örgütün gayrimeşru pek çok işinin yerine getirildiği görülmektedir. Örneğin örgüt, kendi ikbali ve kötü emelleri uğruna rüya yoluyla Hz. Peygamber’in (sas) “Twitleri ikiye katlayın.” dediğini iddia ederek bağlılarını bu talimata uymaya çağırmıştır. Aynı şekilde örgütün, sınav sorularını çalıp bu yöntemle çeşitli kurumlara adam yerleştirdiği bilinmektedir. Ancak örgüt, bu hırsızlığına bir kılıf uydurmak için sınavlarda çıkacak soruların bütün detaylarıyla rüyada görülebileceğini iddia etmiştir. Oysaki İslam ilim geleneğine göre, peygamberler dışındaki insanların gördüğü rüyalar, bir bilgi kaynağı olmadığı gibi bunlarla amel de edilemez. Çünkü dinde bilginin kaynakları; haber-i sadık, sağlam duyular ve akl-ı selimdir.

İbadet ve ahkâm alanındaki tahribat

İbadetler, İslam’ın sembolleridir, aynı zamanda Yüce Allah ile kullar arasındaki münasebetin göstergeleridir. İbadetlerin esasına dair genel bazı bilgilere Kur’an-ı Kerim’de yer verilir ancak bunların detaylarını ümmetine aktaran, Hz. Peygamber’dir. Dolayısıyla her hâlükârda bunların keyfiyeti ve kemiyeti vahyin bildirmesine bağlıdır ve o çerçevede ifa edilir.

FETÖ'nün tahribatı sosyal konulardaki pek çok dinî hükme de sirayet etmiştir. Örneğin, örgüt mensuplarının örgütten ayrılmalarını engellemek ve örgüt aleyhine bir davranışın ortaya çıkmasına mani olmak için örgüt tarafından onlara talak (boşama) konusunda “Şunu yaparsam eşim boş olsun.” şeklinde şart koşulmuştur. Ayrıca hedeflerini gerçekleştirme amacıyla örgüt lideri haramları işlemeye cevaz verme cüretinde bile bulunmuştur. Bu bağlamda FETÖ, bazı kurumların sınav sorularını çalarak kendi bağlarının başarılı olmalarını sağlamıştır. Böylece kul ve kamu hakkını gerektiren soru hırsızlığını hem meşrulaştırmaya çalışmış hem de müntesiplerini bu günaha teşvik etmiştir.

FETÖ'nün ahkâm alanındaki en büyük yıkımlarından biri de tesettür konusunda olmuştur. Örgüt lideri, tesettürün fûrûattan olduğunu belirterek nice başörtülü öğrenci ve öğretmenin direncini kırmıştır.

İbadetler ve dinî ahkâm konusunda FETÖ'nün tahribatının temelinde “Hedefe götüren her yol mubahtır.” anlayışı vardır. Öte yandan İslam'ın hükümlerini dinen muteber herhangi bir usul çerçevesinde ele almamaları bu tahribatın bir diğer nedenidir. Ancak unutulmamalıdır ki İslam'a göre fikhî hükümlerin kaynağı Kur'an ve sünnettir. Bu kaynaklara dayanmayan ya da bunlarla çelişen hükümlerin dinen geçerliliği yoktur.

Ahlak alanındaki tahribat

İslam, insanların inanç ve ibadet hayatı için ilkeler koyduğu gibi bireyin ve toplumun hayatını tanzim eden ahlaki ilkeler de koymuştur. İslam'ın, güzel ahlakı toplumda hâkim kılmaya yönelik emirlerine rağmen FETÖ, bütün ahlaki değerleri çiğnemiştir. Toplumda her daim varlığı aranan eşitlik,

dürüstlük, güvenilirlik, adalet, kardeşlik gibi meziyetleri ayaklar altına almıştır.

FETÖ'nün sergilemiş olduğu hak ihlalleri, soru hırsızlığı, yalan, iftira, insanların gizli hâllerinin araştırılması (tecessüs), hiç şüphesiz Müslümanlara duyulan güveni zedelemiştir. Oysaki mümin, insanların güven duyduğu kimsedir. Nitekim Peygamberimiz'in (sas) en önemli vasıflarından biri el-Emin (Güvenilir) oluşuydu. İslam'ın bu hassasiyetine rağmen örgüt, dünyevi çıkarlar uğruna insanların güven duygusunu yerle yeksan etmiştir.

Öte yandan örgüt, yaptığı gayrimeşru işler için tedbir ve kitmanilik adı altında takıyyeyi kendisine düstur edinmiştir. Aslında örgüt mensuplarının bu kapsamda sergiledikleri davranışlar yalan ve aldatmadan başka bir şey değildir. Özellikle devletin önemli kurumlarında bulunan örgüt mensupları kendilerini gizlemek adına haramları işlemekten çekinmemişlerdir. Takıyye kapsamında yaptıkları faaliyetler arasında örgütün kadın mensuplarının tesettürlerini açmaları, namaz kılarken beş vakti tek vakitte kılmaları, ramazan orucunu daha sonraki bir vakitte kaza etmeleri sayılabilir. Hatta İslam'ın ilkelerine aykırı bütün bu uygulamalar bir kenara, gerekli gördükleri durumlarda kendilerini din düşmanı ya da dinsiz gibi lanse ederek takıyye yaptıkları da bilinmektedir.

Değerlendirme

Yukarıda, FETÖ'nün inanç, ibadet ve ahlak alanlarındaki istismar ve tahrifatından sadece bir bölümü zikredilmiştir. Dinî değer ve kavramların örgüt tarafından süflî emeller uğruna hoyratça kullanılmasının Müslümanlar için tahribattan başka bir neticesi olmamıştır. İslami saiklerle hareket ettiğini iddia eden örgüt, en büyük zararı yine İslam'a ve Müslümanlara

vermiştir. Özellikle, toplumun bazı kesimlerinde “hizmet”, “cemaat”, “imam”, “infak”, “zekât”, “kurban” gibi kavramlara karşı bir ön yargı oluşmuş ve FETÖ’nün toplumda yaşattığı travma, iyi niyetlerle hareket eden diğer Müslümanları da töhmet altında bırakmış, hatta bazı kesimler nezdinde İslam karşıtlığını körüklemiştir. Böylece birlik ve beraberliğimiz, kardeşliğimiz, yardımlaşma ve dayanışma duygularımız da baltalanmıştır.

Öte yandan Anadolu’nun saf, masum ve zeki evlatlarını eğitim ve okul vaadinde bulunarak ailelerinden koparan FETÖ, her şeyden önce kişiliksiz, şahsiyetlerini kaybetmiş bireyler oluşturdu. Örgüt hiyerarşisi ve aidiyeti dışında hiçbir ilkesi olmayan bu insanların aile, vatan ve ümmet aidiyetleri yok edildi. Bunların yerine ise örgüt bağlılarına düzmece aidiyetler ve yapay bağlar sunuldu. İşte bu yapay aidiyetlere sahip mankurtlar, 15 Temmuz’da hain bir darbe girişiminde bulundu. Ancak Yüce Allah’ın inayeti ve milletimizin ferasetiyle bu hain girişim engellendi ve FETÖ’nün bütün kirli emelleri açığa çıkmış oldu. Toplum olarak bu olaydan dersler ve ibretler çıkarıp tedbirler almazsak benzer ihanetlerle –Allah muhafaza eylesin- karşılaşabiliriz. Bu nedenle her şeyden önce Müslümana düşen görev, aklını ve iradesini başkasına teslim etmemesidir. Dini öğrenirken bu işe ehil olanlardan öğrenmeli ve İslam ilim geleneğinin kaynakları dışında kalan rüya, keşif, ilham veya gizemli olduğu iddia edilen bazı kanallar üzerinden yapılacak yönlendirmelere müsaade etmemelidir.

Öte yandan FETÖ, DEAŞ ya da adı ne olursa olsun burada asıl mesele, zihniyet sorunudur. İsimler ve figüranlar değişebilir ancak sergilenen sahne, oynanan senaryo aynıdır. Müslüman’ın, İslam’ı kendi çıkarları uğruna kullananlara karşı uyanık olması gerekmektedir.

EZOTERİK RADİKAL BİR NİFAK HAREKETİ OLARAK FETÖ

*Prof. Dr. Hilmi DEMİR
TOBB ETÜ Fen Edebiyat Fakültesi*

Ezoterik örgütlerin radikalliği

Ezoterik dışı kapalı, içe dönük demektir. Ezoterizm (Batıniye), kadim bilgelikle günümüze kadar gelen ve gerçeğin yalnızca seçkin ve söyleneni anlayacak kişilere verilebileceği anlayışına dayalı bir öğreti biçimidir. Seçkinlik, ezoterik yapıları tasavvufi mistik yapılardan ayıran en önemli unsurdur. Halkın içinde Hak ile beraber olmak ilkesini benimseyen tasavvufi düşüncenin seçkinliği olmadığı aşikârdır.

Ezoterizmi mistizme yaklaştıran muhtemelen onun bilgi öğretisidir. Ezoterizme göre bilgi öğrenilmiş, kişisel çabayla elde edilmiş, akli tefekkür yoluyla kazanılmış ya da içtihadî bir bilgi değildir. Bir tür ilham, aydınlanma ya da vehbî olarak elde edilmiş bir bilgidir. Bununla birlikte Ezoterizme göre bu bilgi sırdır ve adaylara derece derece verilir ve her derece için yeniden ahit yapılır; ahde vefa ise en önde gelen değerdir. Ezoterik bilgilere göre sırnı dışı vurma kâmillikten yoksun olma anlamına gelir. Bu yüzden ezoterik öğretiler sırnı, sır tutmayı, hiyerarşik bilgiyi önemserler. Sırnın saklanması için gizliliği, sembolik bir dil kullanmayı, kelimelere yükledikleri çift anlamlılığı bir taktik olarak kullanırlar. Mistizmde ise sır

gizlilik, saklanması gereken ve asla dışa vurulmaması gereken bir şey değildir.

Toplumsal yapıda yaratılacak büyük bir dönüşüme hazırlık için, dünyevi hayata karşı tamahkar olmamak, asketik bir yaşam, diğer bir deyişle züht hayatı, ezoterik örgütlerin en çok tercih ettikleri yaşam biçimidir. Ezoterik dönüşüm bireyin içsel yolculuğu, seyr-i sülûku, daha ahlaki ve kâmil bir rütbeye ulaşması anlamını taşımaz, aksine ezoterik öğretinin dünyevi saltanatı için toplumsal değişimin sağlanması anlamına gelir. Bu yüzden tarihte çıkmış büyük ezoterik akımlar tıpkı masonik örgütler gibi ya dünyevi bir saltanatı kurmaya ya da dünyevi bir saltanatı ele geçirmeye çalışmışlardır. İslam ve Hristiyan dünyada ortaya çıkan Maniheizm ya da İslam dünyasını sarsan Hasan Sabbah'ın Nizarilik hareketi bu türden örnekler arasında sayılabilir.

Bu nedenle mistik bir hareket ile ezoterik bir hareket arasındaki en önemli fark mistik bir hareket gerçekten kalplerin fethine yönelikken, ezoterik bir hareket kalpleri kazanarak dünyevi iktidar alanlarını yönetmeye taliptir. Bu yüzden de ezoterik hareketler legal görünümlü yapıların arkasına gizli organizasyonları gömmeyi başarırlar. Bu legal yapılar yardım, eğitim, dinî öğretim vb. sivil organizasyonlardan oluşur. Legal yapılar aslında legal olmayan, seçkin örgüt yapılarının toplumdaki otoritesini ve gücünü tahkim etmenin araçlarıdır. Ya da örgütün toplumun kılcal damarlarına kadar sızması için gerekli eleman temini bu legal yapılar aracılığıyla devşirilir. Bu legal yapıların arkasında ise güçlü ve gizli organizasyonlar yer alır. Bunlar sır saklama, gizlenme, istihbarat toplama, eylem yapma konusunda eğitilmişlerdir. Bu yapıda bulunanların ayrılması asla kabul edilemez. Bu örgütün varlığı için de bir tehdit oluşturur.

Bu nedenle ezoterik örgütler aslında bilinen mistik yapılar, züht ve insanın kemalini sağlayan ahlaki cemaatler değil, toplumu ezoterik liderlik aracılığıyla kurtuluşa eriştirmeye çalışan radikal yapılardır. Bu yapıları bilinen sert radikal örgütlerden (DAEŞ gibi) ayıran özellik, radikalleşme için daha yumuşak araçlar kullanmaları ve kitlelerini daha uzun hedefler için hazırlamalarıdır. Ezoterik radikal örgütlere katılan elemanların örgütün gizli, örtük hedeflerini içselleştirip şiddete başvurması bir anda olup biten bir süreç değil aksine zamana yayılan bir süreçtir. Birey örgüte sempati duyarak, önce gönülünü kaptırır sonra zamanla örgütün fikir ve ideolojilerine ve empoze edilen grup kimliğine aklını kaptırır ve fikirde radikalleşmeye başlar. Son aşama ise örgütün dinî ideolojisine hizmet etme, gerektiğinde canını vermeyi göze alma ve suç işleyerek kanunları ihlal etmeyi meşru sayma sürecidir.

FETÖ liderinin ezoterik kimliği

FETÖ anatomisi görünüşte bireyin ve toplumun ahlakileşmesini, dindarlık ile modern hayatının uyumunu esas alan bir cemaat algısı verse de onu ele veren en önemli özelliği, liderinin nasıl ezoterik karizmatik bir kişiliğe büründürüldüğü ile ilgili anlatılardır. Bu anlatılar İslam geleneğinde ve muhafazakâr çevrede uzun yıllardır avamileştirilmiş halk dindarlığı ve tasavvufi kültürle uyum arz ettiğinden fark edilmemiş olabilir. Bu açıdan bu ezoterik kimliğe yönelik anlatılara biraz daha yakın açıdan bakmak faydalı olacaktır.

FETÖ lideri birtakım olağanüstü olaylar, büyü, cin, rüyalar ile herkes tarafından anlaşılmadığı iddia edilen, sözde aşkın, metafizik bir kaynaktan bilgi aldığı varsayılan ezoterik bir kişiliğe büründürülmüştür. Örgüt liderinin kitaplarında kullanılan semboller, kitaplar için seçilen isimler örgütün ezoterik yapısını deşifre etmektedir. Söz gelimi örgüt liderinin

dokuz seri hâlinde bastığı kitabın adı Prizma'dır. Örgüt lideri kitaplara bu ismin verilme nedenini şöyle açıklar: “İster vehbî, ister kesbî yollarla elde edilen ışık tayfları misillü bilgilerin, önce tasnifinin yapıp sonra zaman, mekân ve şahıs unsurunun nazara alınarak muhataplarının idrakleri ölçüsüne “indirgendiği” bir kitaptır Prizma.”

Prizma aslında piramidin sembolüdür ve piramidal yapı ezoterik ve batını örgütlenmelerinde sıklıkla karşılaştığımız hiyerarşiyi ifade eden en uygun geometrik şekildir. Piramit sözcüğü Yunancada “Pyros” sözcüğünden türetilmiştir. “Pyros” Yunancada “Ateş” anlamına gelmekteydi. Bu sözcüğün “Muhteşem Işık” anlamında mecazi kullanımı da bulunmaktadır. Piramit ile ışık evleri sembolizmde birbirine işaret eder. Çünkü Piramidin ezoterik bir anlamı vardır. Ezoterizmde Piramit “Dünyasal Güçler” ile “Kozmik Güçler”i bir araya getirmeyi ve böylece dünyayı yönetmeyi sembolize eder. Nitekim kitapta Prizma serisi kendi dilinden vehbî bilgileri içerdiği ve bu bilgilerin muhataplarının idrakleri ölçüsüne, yani hiyerarşik bir düzene göre verildiği açıkça ifşa edilmektedir. Bu ifadeler de bu ismin özellikle seçildiğini göstermektedir. Vehbîlik kazanılmamış, doğuştan getirilen bilgi anlamına geldiği gibi ilham edilen bilgi imasını da taşır.

Zira F. Gülen’in vehbî kelimesini, rüyaların kozmik bilgilerin elde edildiği bir iletişim olduğunu ispat etmek için de kullandığını görürüz. Şöyle der: “Rüyalar ruh haletine bağlıdır. Her insanın ruhu incelemeye müsait olarak yaratılmıştır. İnsanın ruhi mertebeleri esfel-i safilinden âlayı illiyyine kadardır. Ruhun melekûtiyet kazanması da nüve hâlinde insanda vardır ve işte bu vehbîdir. Sonra herkes kendi gayretiyle bu nüveyi kuvveden fiile çıkarabilir. Bu da kesbîdir...”

Rüyaların bazıları da irşat mahiyetindedir. İçtihatlarıyla yanlışa gidenleri Cenab-ı Hak bu şekilde ikaz eder.”

Rüyaların İslam geleneğinde, özellikle de Hanefi-Matüridi gelenekte dinî konularda ya da dini anlama ve yorumlamada kesinlikle delil olmadığı bilindiği hâlde örgüt lideri ezoterik yapılanmasını sürekli rüyalar ve kendisine ilham olunduğu varsayılacak kozmik bilgiler aracılığıyla yapacağında rüyanın kesinliği konusunda bir algı yaratmaya çalışmaktadır.

Ona göre: “Eğer herhangi bir arzadan hâli olarak görülürse her rüya misal âleminde bir tenezzühtür. Ve rüyalar kıyamete yakın yalan söylemez olur... İlham, rüya tabirine apayrı bir buud ve mana kazandırır. İlhamsız yapılan tabirler sathidir. Zorlama ile yapılmıştır. Bilhassa mübarek yer ve zamanlarda içimize gelen esintiler mühimdir. Ben şahsen abdest alırken ve namaz kılariken içime gelen esintilere önem veririm.”

Birçok eserinde Nurculuğun Mesih’in manevi şahsiyesinin kıyamete doğru tezahür edeceği anlayışı ile tasavvufun Nur-ı Ahmediyye anlayışını iç içe kullanarak, Hz. Muhammed’in (sas) risalet nurunun ve Mesih’in manevi şahsiyetinin kıyamete doğru bir kişinin zatında tecelli edebileceğini ima eder. Hem Peygamber’in nuru hem de Mesih’in manevi şahsiyeti ile tahkim edilmiş böyle bir zatın artık kozmik olayları yönetme ve yönlendirme becerisi olması kaçınılmaz olacaktır. Kâinattaki, sebep-sonuç bağına kaldıran ve mucizeler yaratma yetkisi taşıyan bu ruhu şöyle anlatır:

“Mesihî ruhun bir başka yanı da onda kozalite’nin, yani sebep-netice münasebetinin aşılmış olmasıdır. Yani vazife ve hizmetlerde esbap-üstü olma gibi bir hususiyetin varlığıdır. Bunu şimdiye kadar çok arz etmişimdir. Cenab-ı Hakk’ın, bugünkü mürşitleri muvaffak kılp, inayetiyle yürüttüğü hizmetlerinde, “illetler”le “maluller”, “sebepler”le “neticeler”i,

“mebde” ile münteha’yı tenasüb-i illiyet, yani sebep-netice uygunluğu prensibine göre izah etmemiz mümkün değildir. Mesela, bugün dünyaya açılmanız, matematiğe göre milyarları aşan ihtimal hesaplarıyla bile izah edilemez. En az on ihtimal aynı anda zuhur ediyor ve buna göre siz dünyaya açıyorsunuz. Bunun apaçık bir inayet olduğu ortadadır.”

Piramidin tabanı karedir. Kare üzerinde üç üçgenin dairesel dönüşümüyle koni oluşur. Kareden konik düzene geçiş ruhsal bir yolculuğu ve yükselişi ifade eder. Piramit üst tepe noktasından aşağıya doğru kozmik veya spiritüel/ruhani bir kaynaktan yeryüzünün gözetlendiğini anlatır. Bu yüzden piramit, kozmik mabet olarak kabul edilir. Bu açıdan Işık Evleri örgütün kozmik mabedi olarak kodlanmıştır. Kozmik mabetten kasıt ruhsal güçlere sahip olan birine bağlı bir grubun dünyevi iktidarını tamamlamak için yetiştirdiği ve gizli sırlara vakıf olduğu bir yerdir. Bu evler gelecek nesillerin yetiştirildiği ve köklerini Hz. Muhammed’in nurundan aldığı mekânlar olarak tanıtılır. Tarihte Hz. Peygamber’in Mekke’de müşriklerin baskısından dolayı gizlice bir araya geldikleri Daru’l-Erkam adı verilen ev ile Işık evleri arasında benzerlik kurulur.

“Evet, Müslümanlar bir defa çıkar ve geri adım atmaz. İbn-i Erkam evlerinde yetişmeden, sabırla pişip olgunlaşmadan yapılacak her şey ham hayaldir. Bizim bu hususiyetimiz, şeytan cephesini tedirgin eder. Belki de bize karşı hassasiyetlerinden midir nedir, geçenlerde onlardan biri, bu durumu hissetmiş olacak ki aynen bu benzetmeyi kullanarak, belli güçlerin dikkatini çekiyor ve ‘Onlar fırtına önünde ekin gibi davranıyorlar, bu durum sizi aldatmasın.’ diyordu.”

Işık Evleri’ni Mekke dönemi müşriklerin baskısından dolayı gizlice toplanılan Mekke’de Müslüman olan ilk sahabelerden biri olan Erkam b. Ebi’l-Erkam’ın evine benzetmek siyasi

ve sosyolojik birçok anlamalar içerir. Bu, biz ve onlar algısının nasıl görüldüğünü gösterdiği gibi, Işık Evleri ile dışarıyı arasında kurulan zıtlığı da açıklar. Buna göre Işık Evleri inanç ve imanın gizli mabetleri olurken, dışarıyı her türlü kötülüğün, pislüğün ve temizlenmesi gereken alanın adı olur. Böylece mevcut siyasal ortamı şeytanlaştırarak, nefret ve yabancılık hissi yaratarak ışık evlerinde kalan bireyleri verilen ideolojiye sıkı sıkıya bağlamak ister. Her kitle hareketi öncelikle değiştirilmesi gereken bir sorun alanı belirler ve kitlesini bu alanı değiştirmek üzere harekete geçirir. Sorun ve sorunun kaynağı ile kendisi arasında mutlak ve uzlaşmaz bir zıtlık belirleyen kitle hareketi, böylece öteki üzerinden kendisini yeniden tanımlamış olur ve kendi varoluşuna meşruiyet kazandırır. İçinde yaşanılan an, şeytanlaştırılmadan ve yasa dışı hâle getirilmeden onu yıkmanın meşruiyeti kitlesine kabul ettirilemez. İşte Işık Evleri hem sorunun sınırlarını çizmiş olur hem de korunması gereken ile değiştirilmesi gereken arasındaki sınır belirlenmiş olur. Kuşkusuz Işık Evleri'nin var oluşu da o ışığın kaynağı olan ezoterik kozmik güçlere sahip lidere bağlanmıştır. Böylece karşımıza bireyin dönüşümünden daha öte bir amacı taşıyan ve aslında tüm toplumu ve meşru düzeni yönetmeye aday olan bir yapı çıkar.

Bu yapının en büyük özelliği de Işık Evleri içinde olup biteni asla dışarıya vermeyecek olan gizli bir sır kardeşliğidir. Bunu şöyle ifade ediyor: “Ayrıca, Allah (cc) bizi koruyor diye tedbirsizlik de yapamayız. Evet, daima tedbirli ve dikkatli davranmak mecburiyetindeyiz.”

“Bir diriliş hamlesi ve bunu hayatın her kesimine yayma çabası içinde bulunan bu gruplar sırran tenevveret düsturuyla hareket etmektedirler. Böylece bir taraftan bu hayati faaliyetleri hiçbir engel ile karşılaşmadan daima artan bir hızla devam

ettirirler, diğer taraftan da kendilerinden sonra gelecek nesillere iyi bir zemin, müsait bir atmosfer hazırlamış olurlar.”

Sır, gizem, rüya, ilham, kozmik güçlere sahip, Mesihi bir Ruh ve toplumu dönüştürmek için her şeye hazır bir kitle. Bu yapının dinî, ahlaki bir cemaat olmaktan çok öte anlama sahip bir yapı olduğunu fazlasıyla ortaya koymaktadır.

KİM BU CENNET VATANIN UĞRUNA OLMAZ Kİ FEDA?

Ali AYGÜN
DİB Musahhah

*“Bir bahçedeyiz şimdi şehitlerle beraber
Bizler gibi olmuş o yiğitlerle beraber.”*

Yahya Kemal Beyath

İnsanları bir araya getiren, uğruna savaştığı ve gerektiği zaman canını hiç çekinmeden seve seve feda ettiği bazı ebedî ve kutsal değerler vardır. Bu değerler millet olmanın da aracıdır. Meselâ özgürlük ve istiklal, Türk milletinin en yüce ve en kutsal değerleri arasında yer alır. Bu değerler, hemen beraberinde vatan gibi, bayrak gibi başka değerleri de getirir. Vatan, bir milletin üzerinde yaşadığı ve ecdadımızdan kan ve can pahasına bize miras kalan mukaddes bir toprak parçasıdır. Bundan dolayı vatan, millet unsurundan asla ayrı düşünülemez. Vatan, bir coğrafya, millet ise bir insan topluluğudur. Bir milleti millet hâline getiren de özgürlük ve istiklal gibi; hak, hukuk, dil ve din gibi bazı mukaddes değerlerdir. İşte bu ebedî değerlerin başında gelen vatan tehlikeye düştüğü anda, millet olabilme şuuruna erişmiş ve vatanını seven her insan, vatanını kurtarmak için, varını yoğunu, hatta en kıymetli varlığı olan canını bile feda etmeye hazır olmalıdır. Daha çok vatan kavramıyla birlikte yer alan “şehadet” ve “şehit”

kavramları, en veciz ifadesini Mehmet Âkif'in kahraman ordumuza ithaf ettiği "İstiklal Marşı"ndaki şu parçalarda bulur:

*"Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkırarak toprağı sıksan şühedâ!
Canı, cânânı, bütün varnı alsın da Hüdâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda."*

Tarih boyunca aziz milletimiz; din, vatan, millet ve manevi değerler uğrunda savaş meydanlarına, cephelere seve seve koşmuş, ölümün kucağına atılmıştır. Tarihimizdeki kahramanlık destanlarından biri de Çanakkale Zaferi'dir. Çanakkale'de şehit düşen Mehmetçik, "ehl-i salib" in demirden çemberini göğüslerinde kırıp parçalamış; ataları Selahaddin-i Eyyubi ve Kılıç Arslan kadar büyük olduklarını ispatlamıştır. Bütün İslam âlemi, kendini yok olmanın eşiğinde görerek hüsrana kapılmış bir durumda iken onların canları pahasına kazandığı zafer, bu hüsrana ortadan kaldırmıştır. Onların ulaştığı şehadet mertebesi öyle yücedir ki onlar için türbeye, kabre bile gerek yoktur. Çünkü onları gittikleri ebedî âlemde kucağını açmış Peygamberimiz beklemektedir:

*"Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber!"*

Yüz binlerce şehide mâl olan Çanakkale Zaferi bize, Türkiye'de, düşmana vatanını çiğnetmeyen ve çiğnetmeyecek yeni bir neslin ve yeni bir insan tipinin doğmuş olduğunu da göstermektedir.

İnsan çalışarak pek çok rütbe ve unvan kazanabilir. Şehitlik ve gazilik rütbesi ise hayat karşılığında ve inanç sayesinde elde edilmektedir. Bu bakımdan rütbelerin en üstünü hiç şüphe yok ki şehitlik ve gaziliktir. Şehitlik mertebesine

yükselmek hem Cenab-ı Hak katında hem de halk nezdinde büyük bir şereftir.

Şehit, Allah'ın huzurunda diri olarak hazır bulunup nimetlere erişeceği ve cennete gireceğine şahit olunacağı için bu adı almıştır. Gazi ise Allah yolunda ve vatan uğrunda savaştığı ve şehit olmayı arzu ettiği hâlde ölmeyip sağ kalan kimsedir. İnsan ölmekle bu mertebeye yükseldiği hâlde Yüce Allah onların ölü değil, bizim anlayamayacağımız bir hayat ile diri olduklarını bildirir: “Allah yolunda öldürülenlere ölümler demeyin. Hayır, onlar diridirler ancak siz bilemezsiniz.” (Bakara, 2/154.) Sevgili Peygamberimiz de şehitliğin derecesiyle ilgili olarak şöyle buyurur: “Hiç kimse cennete girdikten sonra, bütün dünyaya sahip olsa bile, tekrar dünyaya dönmek istemez. Yalnız şehitler, erdikleri nimetler sebebiyle dünyaya dönüp on defa şehit olmayı arzu ederler.” (Buhari, Cihad, 21.)

Büyük ihanet 15 Temmuz

“Onlara: “Yeryüzünde düzeni bozmayın!” denildiğinde, “Hayır, biz yalnızca ıslah edenleriz!” derler. Biline ki gerçekten bozanlar onların ta kendileridir ama farkında olmuyorlar.” (Bakara, 2/11-12.)

15 Temmuz'da Türkiye'miz, etkisi yıllar sonra dahi devam edecek bir darbe girişimiyle sarsıldı. FETÖ/PDY örgütüne mensup teröristler, Türk Silahlı Kuvvetlerinde, yıllardır uygulamaya soktuğu sızmayı sonuçlandırarak bir darbe ile Türkiye'mizin yönetimine el koymaya çalıştılar. Siyasi irade, emniyet güçlerinin önemli bir bölümü ve halk aynı anda ve aynı şekilde darbeye karşı çıktı, darbe girişimini başarısızlığa uğrattı. Ancak geriye darbeci teröristlerin darbeyi başarıya ulaştırmak için cinnet hâlini almış saldırıları hafızalara, bir daha hiçbir zaman çıkmamak üzere kazındı. Savaş uçaklarıyla

emniyet binalarını ve Meclis'i vurdular. Sivil halkın üzerine helikopterlerden ateş açacak kadar delirdiler, Boğaz Köprüsü'nde vatandaşlarımızı kurşuna dizdiler, üzerlerinden tanklarla geçtiler. Tüm bu vahşetin sonuç getireceğini ve darbenin başarıyla sonuçlanacağını düşündüler ama yanıldılar. 173'ü sivil olmak üzere 240 şehit verdi bu millet, daha da fazlasını vermeye hazırды. Ancak darbeye asla ve asla geçit vermeyeceğini FETÖ/PDY'nin teröristlerine de dünyaya da canı pahasına göstermiş oldu. 15 Temmuz şehitleri sizleri asla unutmayacağız!

15 Temmuz gecesinde şanlı ordumuzun içine çöreklenmiş, asker kıyafetleri içine gizlenmiş teröristlere karşı "ordu-millet"; "muazzam ordumuzun en muazzam evladı" olarak âdeta Çanakkale ruhuyla bir direniş gerçekleştirmiştir.

Din gönüllüleri de darbe girişimine karşı ön saftaydı

Mustafa Yaman, Özel Harekât Daire Başkanlığı Gölbaşı Kampüsü Şehitler Camii'nde imam-hatipti. Darbe girişimi esnasında patlama seslerini duyunca evde duramamış, çocukları ve eşiyle görüşüp emniyet güçlerinin yardımına koşmuştu. Şehadete koşmuştu İmam-Hatip Mustafa, ardında gözü yaşlı eşini, 5 ve 2 yaşlarındaki iki kuzusunu bırakarak.

Erzurum'un Şenkaya ilçesine bağlı Yaymeşe Mahallesi'nde imam-hatip olarak görev yapıyordu İbrahim Yılmaz. İstanbul Fatih'teki ailesini ziyarete gitmişti. Darbe girişimini haber alır almaz abdestini alıp dışarı çıkmıştı. Saraçhane'de darbecilerin barikatını kırmaya çalışırken hainler tarafından şehit edildi. Henüz evlenmişti imam-hatip İbrahim. 8 aylık bir bebeği vardı.

"İmamlar korkusundan dışarı bile çıkamaz." diyenlere inat kendini meydanlara atanlardan biri de Ankara Rıfat Börekçi Eğitim Merkezi çalışanı Ali Alıtkan'dı. Genelkurmay

Başkanlığı önünde gözü dönmüş darbeciler tarafından açılan ateş sonucunda göğsünden vuruldu.

Mustafa Yaman, İbrahim Yılmaz, Ali Alıtkan'ın şehadete yürümesi gibi onbinlerce din gönüllüsünün ezan ve sala okuyarak gönüllerde birlik oluşturması gibi birçok gönüllümüz de halkı meydanlara sevk etmede büyük kahramanlık örneği göstermiştir.

Yine Başkanlık personellerimizden 15 Temmuz darbe girişimi esnasındaki saldırıda yaralanan Durmuş Arslan, Mustafa Türker; Keçiören İlçe Müftülüğünde müezzin-kayyım olarak görev yapan Hüseyin Çınar ve Rasim Kırçiçek; Gölbaşı İlçe Müftülüğünde müezzin-kayyım olarak görevli Hasan Hüseyin Alkır, o gece aldıkları yaraları vücutlarında bir şeref madalyası gibi taşımaktadırlar.

